

Att kunna definieras som ett Investmentföretag

**En studie om rekvisiten i 39 kap. 15 §
inkomstskattelagen**

Albin Wärnlund

Kandidatuppsats i handelsrätt

HARH13

VT 2022

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Innehållsförteckning

Förord	9
Förkortningar.....	11
1 Inledning.....	13
1.1 Bakgrund.....	13
1.2 Syfte och frågeställning	15
1.3 Avgränsningar.....	15
1.4 Metod och material	16
1.5 Disposition	17
2 Historisk bakgrund och beskattning av investmentföretag	19
2.1 Investmentföretagens historik.....	19
2.2 Investmentföretagens beskattning.....	20
3 Definitionen av investmentföretag	26
3.1 Dagens definition av investmentföretag	26
3.2 De tre rekvisiten för Investmentföretagsstatus	27
3.2.1 Inledning	27
3.2.2 Rekvisit 1: uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar	27
3.2.3 Rekvisit 2: vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning	33
3.2.4 Rekvisit 3: som ett stort antal fysiska personer äger andelar i.....	40
4 Analys.....	45
4.1 Rekvisit 1: uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar	45

4.2	Rekvisit 2: vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning	50
4.3	Rekvisit 3: som ett stort antal fysiska personer äger andelar i.....	56
5	Sammanfattning och slutsatser.....	59
	Käll- och litteraturförteckning	64
	Rättsfallsförteckning	67

Summary

This essay deals with the three necessary conditions, stipulated in the Swedish Income Tax Act (“Inkomstskattelagen”), needed to be met in order for a company to be able to constitute an investment company. However, determining whether an entity satisfies one or more of the criteria for investment company status has not always proved to be unproblematic in practice. The purpose of the essay is thus partly to account for and try to clarify how each condition is to be understood and interpreted, and partly to try to ascertain, if identifiable, common denominators when assessing whether the conditions are to be regarded and assessed as fulfilled or not fulfilled.

In assessing whether the first condition is to be considered to be met, two factors in particular have emerged as being of significant importance: the purpose of an investment company's activities must be *asset management*, and that it is the asset management activity that is *de facto* carried out. In assessing whether the second condition is to be considered to be met, the study revealed, inter alia, that several subsidiary holdings can offer risk diversification and that there are restrictions on the proportion of what the risk-distributing component, but also shares in a stock portfolio, may constitute of the total value of the assets. In assessing whether the third condition is to be considered satisfied, the study revealed, inter alia, that approximately 80 shareholders are not sufficient but that a presumptive, but probable, group of shareholders of 740 persons, the majority of which is assumed to be physical persons, is sufficient to meet the condition. Common denominators identified for all three conditions are: (1) documentation and concretization, (2) predictability, (3) inertia, (4) consideration of facts *over time*, (5) purpose and context, and (6) consideration of probable future facts.

Sammanfattning

Denna uppsats behandlar de tre rekvisiten stipulerade i inkomstskattelagen som behöver vara uppfyllda för att ett företag skatterättsligt skall konstituera ett investmentföretag. Bedömningen gällande huruvida ett företag uppfyller ett, eller flera, av rekvisiten för investmentföretagsstatus har dock inte alltid visat sig vara oproblematisk i praktiken. Uppsatsens syfte är således dels att redogöra för och försöka klargöra hur respektive rekvisit skall förstås och tolkas, dels att försöka utröna, om identifierbart, gemensamma nämnare vid bedömningen av om rekvisiten är att betrakta och bedöma som uppfyllda eller inte uppfyllda.

I bedömningen av om det första rekvisitet är att anse uppfyllt har det framkommit att framför allt två faktorer är av signifikant betydelse: syftet med ett investmentföretags verksamhet måste vara *förvaltning* och att det är förvaltande verksamheten som *de facto* bedrivs. I bedömningen av om det andra rekvisitet är att anse uppfyllt, har det framkommit bland annat att ett innehav av flera dotterbolag kan erbjuda riskfördelning och att det finns begränsningar för hur stor andel den riskfördelade delen, men även aktier i en börsportfölj, får utgöra av det totala värdet på tillgångarna. I bedömningen av om det tredje rekvisitet är att anse uppfyllt, har det bland annat framkommit att cirka 80 aktieägare inte är tillräckligt men att en presumtiv, men sannolik, aktieägargrupp om 740 personer, där majoriteten antagits vara fysiska personer, är tillräckligt för att uppfylla rekvisitet. Gemensamma nämnare som identifierats för alla tre rekvisit är: (1) dokumentation och konkretisering, (2) förutsebarhet, (3) tröghet, (4) beaktande av sakförhållande *över tid*, (5) syftet och sammanhanget och (6) beaktandet av sannolika framtida sakförhållanden.

Förord

Jag vill först och främst tacka handledaren av denna uppsats, Håkan Behmer, som bidragit med bland annat konstruktiv kritik och goda råd. Sedan vill jag också passa på att tacka alla – medstudenter såsom lärare – jag har fått förmånen att träffa, lära känna och/eller lära mig av, på ett eller annat sätt, under min studietid vid Lunds universitet.

Lund, 27 maj 2022

Albin Wärnlund

Förkortningar

Bet.	Betänkande
BevU	Riksdagens bevillningsutskott
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
LAIF	Lag (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder
Prop.	Proposition
RSV	Riksskatteverket
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SFS	Svensk författningssamling
SIL	Lag (1947:576) om statlig inkomstskatt
SKV	Skatteverket
SOU	Statens offentliga utredningar
SRN	Skatterättsnämnden

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Ett alternativ till att som privatperson investera sitt disponibla kapital i självutvalda värdepapper eller liknande tillgångar, i en egen förvaltd portfölj, är att investera i vad som skulle kunna kallas ett mellanhandsinstitut. Ett exempel på sådant institut är investmentbolag.¹ Under 1920- och 30-talet växte flera av de idag mest framstående investmentbolagen i Sverige fram; investmentbolag såsom Investor AB och Industrivärden. I och med investmentbolagens historiska och idag fortsatta stora betydelse för svenskt näringsliv, medförande rekonstruktioner och strukturrationaliseringar, ägande och finansiering, har termen *investmentbolag* kommit att stanna kvar i finansbranschens gängse språkbruk.² Även i media och dylika sammanhang har termen fått ett starkt fotfäste.³

Termen investmentbolag som sådan har kommit att användas för att beskriva de bolag som har som sitt huvudsakliga syfte att förvalta värdepapper och/eller liknande tillgångar för sina aktieägares räkning, även om förvaltnings- och investeringsstrategi kan skilja sig åt från ett investmentbolag till ett annat. Det finns emellertid även investmentbolag som primärt fungerar som ”maktbolag” för att kunna kontrollera andra aktiebolag. Men rent strikt, finns det egentligen ingen formell definition på vad ett investmentbolag *är* och *gör*, mer än att det finns en vedertagen och numera underförstådd uppfattning om dessa variabler. Det finns

---

¹ Sven-Olof Lodin, Gustaf Lindencrona, Peter Melz, Christer Silfverberg, Teresa Simon-Almendal. *Inkomstskatt: En Lärobok i skatterätt. Del 2*. 18 uppl. (Lund: Studentlitteratur AB, 2019).

² SOU 1988:38 s. 218 ff., Avanza. *Investor B*. (u.å.) <https://www.avanza.se/aktier/om-aktien.html/5247/investor-b> [Hämtad 2022-04-23] (Not: Investor hade flest antal delägare, 300 000, bland Avanzas kunder) och SCB. *Aktieägarstatistik*. (juni 2019) https://www.scb.se/contentassets/7a9511cd5cba416c907a7dcf30a7a8a8/fm0201_2019h01_sm_fm20sm1902.pdf [Hämtad 2022-04-23] Not: Per juni 2019 uppgick antalet noterade investmentbolag till 15; de ägde cirka 6 procent av samtliga aktier i bolag noterade på svensk marknadsplats, motsvarande 450 000 miljoner kronor).

³ Se exempelvis Afv Finwire. 'Investmentbolag under press på börsen.' *Affärsvärlden*. (16 aug 2021) <https://www.affarsvarlden.se/artikel/investmentbolag-under-press-pa-borsen> [Hämtad 2022-04-15]; Simon Adolfsson. 'Så fungerar ett investmentbolag'. *Aktiespararna*. (10 jan 2019) <https://www.aktiespararna.se/nyheter/sa-fungerar-ett-investmentbolag> [Hämtad 2022-04-15]; eller hemsidor såsom Den Ultimata Guiden För Investmentbolag <https://investmentbolag.net/> [Hämtad 2022-04-15] och Investmentbolagsindex <https://ibindex.se/ibi/#/index> [Hämtad 2022-04-15].

dock en skatterättslig konstruktion som introducerades på 1960-talet och som tar sikte mot och definierar denna typ av bolag, men som använder en annan term än den som så ofta används i folkmun. Mer precist, i stället för termen *investmentbolag*, används inom skatterätten termen *investmentföretag*.⁴

Termen *investmentföretag* används idag synonymt med termen *investmentbolag*, även om det inom skatterätt är det förstnämnda begreppet som används. Här syftar *investmentföretag* på de företag som uppfyller de tre rekvisiten stipulerade i 39 kap. 15 § Inkomstskattelag (1999:1229) för att omfattas av de särskilda skatteregler som gäller för sådana företag. Mer specifikt avser ett *investmentföretag* ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som: (1) uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar; (2) vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning; och (3) som ett stort antal fysiska personer äger andelar i. Bedömningen gällande huruvida ett företag uppfyller ett, eller flera, av rekvisiten för *investmentföretags*status har dock inte alltid visat sig vara oproblematisks i praktiken.

Ett exempel omfattar Bure Equity, ett välkänt svenskt *investmentföretag* bildat 1992. Företaget blev i början av 2000-talet, till följd av relativt frekvent värdepappershandel, ifrågasatta av SKV huruvida bolaget faktiskt uppfyllde rekvisiten för *investmentföretags*status.⁵ Detta är dock bara ett rättsfall i mängden där det visat sig vara omtvistat huruvida ett bolag uppfyller ett eller flera av rekvisiten för *investmentföretags*status eller ej.⁶ Vad som också visat sig tydligt är att lagtexten inte ger någon ledning i bedömningen av om ett företag uppfyller eller inte uppfyller rekvisiten för *investmentföretags*status. Det framgår exempelvis inte hur begreppet *uteslutande* skall tolkas och bedömas eller hur många *ett stort antal* fysiska personer utgör. Därutöver är det noterbart att definitionen av ett

---

⁴ SOU 1988:38 ss. 222 ff.

⁵ Bure Equity. (2002). *Årsredovisning*. <https://storage.mfn.se/proxy/arsredovisning-2002.pdf?url=https%3A%2F%2Fmb.cision.com%2FMain%2F632%2F9840075%2F425705.pdf&> [Hämtad 2022-04-23].

⁶ Se exempelvis HFD 2011 ref 82, RÅ 2009 ref 78, RÅ 2008 ref 14.

investmentföretag i all väsentlighet och sak kvarstått relativt oförändrad sedan lagstiftningen för dessa företag först infördes i skattelagstiftningen på 1960-talet.⁷ Allt det just nämnda i beaktning gör rekvisiten för investmentföretagsstatus till ett intressant och aktuellt område att undersöka och analysera närmre, för att därigenom utröna rekvisitens och följaktligen lagrummets - *de lege lata* - innebörd.

1.2 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med denna uppsats är att redogöra för och försöka klargöra hur respektive rekvisit i 39 kap. 15 § IL, för att kunna betraktas som ett investmentföretag, skall förstås och tolkas. Syftet med uppsatsen är också att försöka utröna, om identifierbart, gemensamma nämnare vid bedömningen av om rekvisiten är att betrakta och bedöma som uppfyllda eller inte uppfyllda. Uppsatsens ambition är således att försöka klargöra rekvisitens faktiska - *de lege lata* - innebörd och skapa insikt i hur rekvisitens uppfyllande eller inte uppfyllande skall bedömas.

- Hur skall respektive rekvisit i 39 kap. 15 § IL tolkas och förstås?

1.3 Avgränsningar

Detta arbete avgränsar sig på några olika sätt. Arbetet tar inte sikte mot att försöka undersöka, analysera och/eller tolka investmentföretagens beskattningssituation. Det tar inte heller sikte på att försöka klargöra huruvida investmentföretagens särbeskattning är skäligen motiverat eller dylikt. En allmän, sammanfattad och deskriptiv utläggning presenteras däremot för att ge läsaren förståelse för varifrån skattekonstruktionen investmentföretag härstammar ifrån (se avsnitt 2). Denna studie tar inte heller sikte på situationer såsom när ett investmentföretag förlorar sin skatterättsliga status och de konsekvenser det medför (det vill säga, avskattning)

---

⁷ Se SFS 1960:658, prop. 1960:162 och Bet. 1960:BevU 79.

eller hur den skatterättsliga konstruktionen investmentföretag förhåller sig till dess motsvarighet utrikes.

1.4 Metod och material

För denna uppsats har vad som brukat gå under benämningen *rättsdogmatisk metod* valts och använts. Denna metod kännetecknas av ett sökande efter och förståelse av gällande rätt genom tolkning, interpretation och systematisering av rättskällor såsom lagstiftning, rättspraxis, lagförarbeten och juridisk doktrin. Tolkningens objekt är ett normativt system uppbyggt på grundval av auktoritativa källor, såsom de just nämnda. Detta bildar en form av normhierarki och ger rättskällorna, till följd av dess auktoritet, tolkningsföreträde i förhållande till varandra. Tolkningens relevans bedöms utifrån dess överensstämmande med den rättsdogmatiska metoden. Tolkningens korrekt- och riktighet bedöms genom att den som tolkat rätten öppet redovisar antaganden, argument och källor. Korrektheten bedöms också i argumentationens *styrka*, vilket grundar i vilka källor som har valts och hur de sedan används.⁸

I enlighet med ovan utgår arbetet från den så kallade rättskälleläran, vilken stipulerar regler om vilken information som är rättsinformation samt vilken information som har företräde.⁹ Mer specifikt, kan "[r]ättskälleläran [...] definieras som den på juridisk tradition (bl. a. på juridiska böcker, lagar, prejudikat och förarbeten) grundade allmänna uppfattningen om vilket material som skall, bör resp. får citeras i den del av domskälen vilken behandlar rättsfrågor, bl. a. lagtolkningsfrågor. Rättskälleläran säger bl. a. att lagar, prejudikat, förarbeten o. s. v. är rättskällor, d. v. s. att de är gällande rätt och att de skall resp. bör beaktas i domskälen och vid lagtolkning".¹⁰ I svensk rätt finns fyra centrala rättskällor: lagtext, förarbeten, domstolspraxis och doktrin¹¹, vilka är de rättskällor som i denna

---

⁸ Maria Nääv och Mauro Zamboni (red). *Juridisk metodlära*. 2 uppl. (Lund: Studentlitteratur AB, 2018). s. 21 ff.

⁹ Nääv och Zamboni (2018).

¹⁰ Alexander Peczenik. "Rättsordningens struktur". *Svensk Juristtidning* (1974). s. 373.

¹¹ Nääv och Zamboni (2018), s. 21 ff & Ulf Bernitz, Mia Carlsson, Lars Heuman, et al. *Finna rätt: Juristens källmaterial och arbetsmetoder*. 15 uppl. (Nordstedts juridik, 2020), s. 91 ff.

uppsats även kommer att användas. Utifrån det material som inhämtats för denna uppsats försöker detta arbete sedermera möta arbetets syfte och besvara den uppställda frågeställningen.

Vad gäller forskningsläget avseende rekvisiten för investmentföretagsstatus är den i författarens mening inte speciellt omfattande. En diskussion om och analys av ett enskilt eller flera rekvisits innebörd och hur de ska tolkas har sporadiskt förekommit i branschtidningar, diverse studentavhandlingar och dylikt, men annars är det framför allt i rättspraxis, förarbeten och lagkommentarer som rekvisiten har behandlats. Detta tror jag bland annat kan ha att göra med att rekvisiten för investmentföretagsstatus är ett relativt nischat område, samt att det ofta är rekvisiten (vilka påminner om rekvisiten i IL) i 1 kap. 11 § 10 p. Lag (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder för att kunna definieras som ett holdingbolag, vilket flertalet investmentbolag lutar sig mot för att undvika alla regler som LAIF omfattar, som är i centrum i andra avhandlingar.

1.5 Disposition

Uppsatsens disposition ser ut på följande sett:

Avsnitt 2: Historisk bakgrund och beskattning av investmentföretag. Avsnittet presenterar en sammanfattad historik över investmentföretagens tillkomst och de särskilda beskattningsregler som gäller för denna typ av företag.

Avsnitt 3: Definitionen av investmentföretag. Avsnittet presenterar dagens definition av ett investmentföretag inklusive dess olika rekvisit. Därefter presenteras och redogörs för det material, tillhörande respektive rekvisit, som sedermera ligger till grund för analysen i avsnitt fyra.

Avsnitt 4: Analys. Avsnittet analyserar det material som i avsnitt tre presenterats och redogjorts för. På liknande sätt som i avsnitt tre, är avsnitt fyra uppdelat per rekvisit för investmentföretagsstatus.

Avsnitt 5: Sammanfattning och slutsatser. Avsnittet konkluderar arbetet med en sammanfattning över och slutsatser dragna från materialet och analysen i föregående avsnitt.

2 Historisk bakgrund och beskattning av investmentföretag

Detta avsnitt inleds med ett kort redogörelse för investmentföretagens historik. Därefter framställs en historisk genomgång av investmentföretagens beskattningssituation fram till nuvarande särskilda skatteregler för dessa företag.

2.1 Investmentföretagens historik

Vid en historisk återblick av ägarstrukturen i de svenska storföretagen framgår att investmentföretag, i jämförelse med diverse fondstrukturer, ofta förekommit som stora ägare i enskilda företag. Därutöver har investmentföretagen utgjort och utgör fortsatt idag viktiga aktörer av betydande storlek i det svenska näringslivet.¹² Den första och stora gruppen investmentföretag tillkom i svenskt näringsliv först under och efter 1920-talet som en konsekvens av att affärsbankerna fick överta större aktieposter i ett antal företag som kommit på obestånd under dåvarande lågkonjunktur. Men efter en lagändring under 1930-talet, i kölvattnet av den så kallade Kreugerkraschen, förbjöds affärsbankerna att förvärva och inneha aktier. Bankernas likviditet behövde säkras upp. Således ålades bankerna att avveckla befintliga innehav så snart det lämpligen kunde äga rum. Som en lösning på detta, och för att fortsatt kunna stå bankerna nära, bildade bankerna förvaltningsföretag (se nästa stycke), vilka från respektive bank förvärvade de aktieinnehav som skulle avvecklas. För att finansiera förvaltningsföretagen erbjöds bankernas befintliga aktieägare, på förmånliga villkor, att teckna aktier i dessa bolag. En annan grupp investmentföretag har sitt ursprung i 30-talets Sverige som familjeägda förvaltningsföretag, medan en tredje grupp investmentföretag uppstod genom att icke-finansiella företag skaffade sig betydande aktieportföljer, bland annat i samband med strukturomvandlingen i industrin (exempelvis textilindustrin).¹³

---

¹² Se SCB. *Aktieägarstatistik*. (juni 2019)

https://www.scb.se/contentassets/7a9511cd5cba416c907a7dcf30a7a8a8/fm0201_2019h01_sm_fm20sm1902.pdf [Hämtad 2022-04-23].

¹³ SOU 1988:38, s. 222 ff. Not: läs just angivna hänvisning för en mer ingående utläggning. En gemensam nämnare för dåtidens investmentföretag, oberoende hur de har tillkommit, var att de flesta dominerades

Från 60-talet, då särskilda skatteregler trädde i kraft för investmentföretag (se nedan i avsnitt 2.2), fram till 1 juli 2003, särskildes investmentföretag och förvaltningsföretag från varandra i IL. Numera definieras enbart den förstnämnda företagstypen, det vill säga investmentföretag, i IL, då de särskilda skatteregler för förvaltningsföretag har avskaffats per ovan datum.¹⁴ I förarbeten till denna lagändring framgick bland annat att ett investmentföretag inte anses som ett förvaltningsföretag, och att den praktiska betydelsen för den senare i praktiken torde vara begränsad till att möjliggöra för privatpersoner att indirekt placera i värdepapper utan att utdelning på dessa utsätts förr kedjebeskattnings.¹⁵ Innan den skattereform som i Sverige ägde rum på 1990-talet, definierades investmentföretag och förvaltningsföretag i 2 § 10 mom.¹⁶ tredje stycket respektive 7 § 8 mom. andra stycket Lag (1947:576) om statlig inkomstskatt.¹⁷ Med det sagt betraktades ändå investmentföretag som en *kategori* av förvaltningsföretag. Detta synliggjordes inte minst genom att båda definitionerna innehöll ”förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom”, men där investmentföretags-definitionen innehöll två ytterligare rekvisit.¹⁸ Därutöver var det skrivet i propositionen för de särskilda skatteregler som kom att gälla för investmentföretag på 60-talet att ”till förvaltningsbolagen hör även de stora börsnoterade holdingbolagen, de s.k. investmentbolagen”.¹⁹

2.2 Investmentföretagens beskattning

En grundläggande princip i den svenska bolagsbeskattningen under 1900-talet var så kallad dubbelbeskattning. Det vill säga att en inkomst först ska beskattas hos

---

ägarmässigt av juridiska personer, framför allt icke-finansiella företag, samt att de hade en koncentrerad ägarstruktur (största ägarens andel av rösterna, bland de börsnoterade investmentföretagen 1985, uppgick till som minst 14 procent och högst 67 procent.

¹⁴ Lag (2003:224) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

¹⁵ Prop. 2002/03:96.

¹⁶ Mom. står för moment och var tidigare i lagtext uttryck för en underavdelning, särskilt under en paragraf

¹⁷ Efter skattereformen, fram till och med 1 juli 2003 vad gäller förvaltningsföretag, återfanns definitionerna i 39 kap. 15 § respektive 24 kap. 14 § IL. I lagrummen framgick att med investmentföretag: ”[...] avses ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom och vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktie- eller andelsägare riskfördelning och vari ett stort antal fysiska personer äger aktier eller andelar”. Och med förvaltningsföretag avsågs: ”Svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening som förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom och därutöver inte - direkt eller indirekt - i mer än obetydlig omfattning bedriver annan verksamhet (förvaltningsföretag) [...]. Som förvaltningsföretag anses inte investmentföretag som avses i 2 § 10 mom”.

¹⁸ SOU 1988:38 s. 218. Not: se fotnot ovan.

¹⁹ Prop. 1960:162 s. 26.

vederbörande bolag och därefter, vid utdelning från bolaget, hos bolagets aktieägare. Kedjebesattning däremot, vilket innebär att beskattning sker i *fler* än två led, kom dock redan vid sekelskiftet (= år 1899/1900) att ifrågasättas av dåvarande Riksdag, vilket senare mynnade ut i att svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar skattefritt kunde mottaga utdelning från andra svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar.²⁰

År 1963 inskränktes dubbelbesattningen genom införandet av det så kallade Annell-avdraget. Detta avdrag, vilket infördes för att lindra dubbelbesattningen på aktievinster, gav aktiebolag möjlighet att i viss utsträckning göra avdrag för lämnad utdelning på nyemitterade aktier. I samband med detta förändrades emellertid reglerna gällande kedjebesattning. Huvudregeln blev därefter att ett företags utdelning på aktier i andra företag skulle få åtnjuta skattefrihet under förutsättning att det rådde ett rörelsesamband mellan företagen i fråga, och att utdelning på så kallade kapitalplaceringar skulle inkomstbesattas.²¹

Investmentföretag var dock i betydande uträkning undantagna från den nya huvudregeln berörande kedjebesattning.²² Skatteexperter hävdade att de nya reglerna, presenterade ovan, skulle kunna leda till för hårda verkningar för investmentföretag – verkningar som de nya reglerna inte kunde motivera – då en betydande del av investmentföretagens aktieinnehav torde ha betraktats som kapitalplaceringar.²³ Mer specifikt, menade de vid denna tidpunkt skatterättsligt sakkunniga att investmentföretagen förväntades ta sådana risker som innebar att en viss fondering av vinsten, vilken under de nya reglerna skulle beskattas, var nödvändig i dessa företag. Sakkunniga föreslog därmed, vilket sedan kom att bli lagstadgat, att utdelning som uppbars av investmentföretag skulle beskattas endast till den del utdelningen översteg 125 procent av investmentföretagets egen

---

²⁰ SOU 1988:38 s. 222 ff.

²¹ SOU 1988:38, s. 222 ff.

²² SOU 1988:38, s. 222 ff.

²³ För att tydliggöra: till följd av att investmentföretagens aktieinnehav torde ha betraktats som kapitalplaceringar, uppstod potentiellt incitament för investmentföretagen att dela ut *all* mottagen utdelning för att kvitta denna mot mottagen utdelning som togs upp till beskattning.

utdelning för samma år.²⁴ Den lagregel kom att gälla fram till och med den skattereform som under 1990-1991 ägde rum i Sverige.²⁵

Skattereglerna för realisationsvinster- och förluster var relativt oförändrade för investmentföretag under många år. Huvudregeln var att 40 procent (senare på 80-talet höjd till 50 procent) av vinsten på äldre aktier (innehavtid överstigande två år), och hela vinsten på yngre aktier (kortare innehavtid än två år), skulle tas upp till beskattning. En realisationsförlust var avdragsgill till 50 procent. Investmentföretagen reavinstbeskattades därefter enligt samma regler som för fysiska personer.²⁶ Dock kom reglerna att aktualiseras i och med att den så kallade kapitalvinstkommittén, som 1980 var ålagd att undersöka möjligheten att befria investmentföretag från skattskyldighet på kapitalvinster på samma sätt som för aktiefonder, lämnade sitt slutbetänkande sommaren 1986.²⁷ Kommittén anförde att skillnaderna däremot var så pass stora mellan dessa konstruktioner – fondstruktur jämfört med investmentföretag - som till följd av det inte kunde motivera skattebefrielse på realisationsvinster för investmentföretag.²⁸ Investmentföretagens karaktär av ”monitorer”, med aktiv kontroll av företagen de var andelsägare i, angavs därutöver som ett argument mot lättnader i beskattningen, då en skattebefrielse skulle öka möjligheten för dessa bolag att förvärva kontrollposter i andra bolag och således stärka deras roll som maktinstrument i näringslivet.²⁹

Något år senare, 1988, publicerades den så kallade Ägarutredningen.³⁰ Denna utredning undersökte bland annat frågan rörande investmentföretags beskattning,

---

²⁴ Med andra ord gällde för investmentföretag, för att lösa problemet med kapitalplaceringar och möjliggöra viss fondering av mottagen utdelning, att 80 procent av mottagen utdelning skulle vidareutdelas för att förbli skattefri (medan för andra förvaltningsföretag krävdes vidareutdelning med 100 procent).

²⁵ SOU 1988:38, s. 222 ff, RÅ 2008 ref. 14 s. 2 ff och Prop. 1960:162 s. 26.

²⁶ Prop 1989/90:110 s. 560 ff.

²⁷ SOU 1986:37, s. 257 ff. Not: De allra flesta börsnoterade investmentföretag hade fram till 1986 handlats till rabatterat pris i förhållande till dess substantiella värde, definierat som redovisat eget kapital plus orealiserade värdestegringar på aktier. Enligt vid denna tidpunkt avgörande anledning för detta ansågs vara gällande regler för beskattning av realisationsvinster- och förluster. Investmentföretag var skyldiga att ta upp realisationsvinster från aktieförsäljningar till beskattning, vilket innebar att investmentföretagens aktieägare dubbelbeskattades genom framtida värdestegring på aktierna i investmentföretagen.

²⁸ SOU 1986:37, s. 225 ff.

²⁹ Prop. 1989/90:110 s. 560 ff.

³⁰ SOU 1988:38.

och avvek från kapitalvinstkommittén i sin slutsats.³¹ Investmentföretag ansågs i utredningen vara en ägarkategori som ansetts och fortsatt ansågs spela en viktig roll i näringslivets strukturomvandling och finansiering, och fyllde dessutom flera viktiga funktioner i samhällsekonomin. Dels som ett riskdiversifierat investeringsalternativ för privatpersoner med begränsade resurser, dels genom att det kanaliserar hushållens sparande till kapitalbindning i näringslivet. Därutöver hade investmentföretag i jämförelse med andra finansiella intermediärer inte några legala begränsningar som exempelvis innehavskoncentration i ett enskilt företag. På så sätt hade investmentföretag en större möjlighet än exempelvis traditionella aktiefonder att vara en aktiv ägarfunktion i företag.³² Vidare, hade investmentföretagens inflytande i svenskt näringsliv försvagats under 70- och 80-talet.³³ Det var till följd av bland annat detta som investmentföretags skatterättsliga särbeskattning ändock hade kunnat motiveras och varför utredningen om Ägande och inflytande i svenskt näringsliv, år 1988, kom fram till att:

” [...] det [är] av vikt att investmentföretag även i framtiden kan fullgöra en övervakande funktion i de svenska storföretagen. Med hänsyn till detta bör inom ramen för den pågående översynen av skattelagstiftningen prövas huruvida investmentföretagens skattemässiga situation bör förändras.”³⁴

Den omfattande skattereform som i Sverige ägde rum 1990-1991 kom att medföra samordnade regler för så kallade mellanhänder, däribland investmentföretag. Utgångspunkten var att neutralitet skulle råda mellan direkt och indirekt ägande; att mellanhanden i princip inte skulle beskattas utan endast andelsägarna. I propositionen framlades även att skattereglerna inte skulle utformas på sådant sätt

---

³¹ Prop. 1989/90:110 s. 560 ff

³² SOU 1988:38 s. 21

³³ Prop. 1989/90:110 & SOU 1988:38 s. 13-14. Not: Investmentföretagen hade under en tid med lånade medel, i stället för att resa kapital genom nyemission av aktier eller genom internt upparbetat rörelseöverskott, nettoinvesterat i aktier och ökat sin andel av börsaktiestocken. Dels till följd av den substansvärderabatt som vid tidpunkten existerande, som en förmodad konsekvens på de regler som gäller för beskattning av investmentföretagens realisationsvinster, vilket ledde till att värdet av aktierna ägarna erhöll förväntades bli lägre än det inbetalda beloppet; dels till följd av att bruttosparandet i investmentföretagssektorn, under perioden 1978–1985, var negativt.

³⁴ SOU 1988:38, s. 314

att det blev mer förmånligt med indirekt än med direkt ägande. Rent tekniskt utformades reglerna på så vis att mellanhanden skulle ta upp sina inkomster (såsom mottagen utdelning och ränteinkomster) till beskattning samtidigt som avdrag medgavs för egen lämnad utdelning och ränteutgifter. Därutöver lagstodgades att reavinst och reaförluster på aktier och andra värdepapper skulle vara skattefria respektive ej avdragsgilla, och att en schablonintäkt om 2 procent för investmentföretag och 1,5 procent för värdepappersfonder av aktiernas (och andra värdepapper) marknadsvärde skulle tas upp vid beskattningsårets ingång. Vidare var investmentföretag undantagna den för aktiebolag frikallade skattskyldighet som förelåg för utdelning på näringsbetingade aktier eller andelar.³⁵ Dessa regler började som sagt gälla i och med den skattereform som i Sverige inträffade i början på 90-talet, och förelåg sedan fram till den uppdaterade inkomstskattelag som trädde i kraft cirka nio år senare.³⁶

Den 1 januari 2000 trädde en ny och nu gällande inkomstskattelag i kraft.³⁷ I och med denna lag skedde emellertid inga större förändringar avseende investmentföretag specifikt. Faktum är att grunddragen i beskattningen av investmentföretag än i dag i princip är desamma som de som infördes genom 1990 års skattereform. En ändring som gjordes dock, i och med den nya inkomstskattelagen trädde i kraft år 2000, var att uttrycket ”aktier och andra värdepapper” i lagen omfattande särbeskattningsreglerna för investmentföretag bytes ut mot ”delägarätter”.³⁸ Delägar rätt ansågs vara ett mer heltäckande begrepp och definierades dessutom i IL³⁹. En annan ändring var en justering av schablonen till 1,5 procent för att investmentföretag skulle få samma schablonintäkt som värdepappersfonder.⁴⁰ Sedan år 2000 har två revideringar gjorts, under 2011 och 2018, vad gäller lagrummet för beskattning av investmentföretag. Ändringarna har inte varit speciellt omfattande, utan har i stället skett till följd av framför allt tekniska eller redaktionella skäl, såsom att hänvisningar till specifika lagrum har

---

³⁵ SFS 1990:651, prop. 1989/90:110, bet. 1989/90:SkU30.

³⁶ SFS 1990:651 och SFS (1999:1229).

³⁷ Lag (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229).

³⁸ Prop. 1999/2000:2 del 1 s. 511.

³⁹ Återfinns idag i 48 kap. 2 § Inkomstskattelagen.

⁴⁰ Se prop. 2001/02:1 volym 1 s. 83 f. och 195 f. för bakgrund.

förändrats och att beskattningsregler för värdepappersfonder har separerats från lagrummet som omfattar investmentföretag.⁴¹ Dagens särskilda beskattningsregler för investmentföretag återfinns i 39 kap. 14 § IL, och i övrigt omfattas investmentföretag inte av reglerna om koncernbidrag, underprisöverlåtelser, verksamhetsavyttringar eller periodiseringsfonder.⁴²

---

⁴¹ SFS 2018:1206, SFS 2011:1271.

⁴² SFS 2018:1206. Sammanfattat: (1) Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av; (2) Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarätter, där röstandelen vid årets ingång understiger 10 procent eller överstiger 10 procent men vid ingången av året ägts mindre än ett år, vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget; (3) Utdelning som företaget lämnar ska dras av (medan utdelning som företaget tar emot, både från onoterade såsom noterade bolag, ska tas upp). Den utdelning som ska dras av, ska dras som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

3 Definitionen av investmentföretag

Detta avsnitt inleds först med en redogörelse för dagens definition på investmentföretag och tillhörande rekvisit i IL. Därefter presenteras och redogörs rättspraxis, förarbeten och juridisk doktrin tillhörande respektive rekvisit.

3.1 Dagens definition av investmentföretag

Som tidigare påpekats är investmentföretag en skatterättslig konstruktion. Den definieras således i IL. Dess skatterättsliga innebörd, historiskt såsom nutida, har ovan redogjorts för, och härnäst går studien närmare in på vad som utgör ett investmentföretag och vad som krävs för att kunna betraktas som ett.

Enligt 39 kap. 15 § IL är ett investmentföretag ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som:

- uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar,
- vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning, och
- som ett stort antal fysiska personer äger andelar i.

Definitionen av investmentföretag har varit i sak oförändrad sedan särskild lagstiftning för sådana företag tillkom under 1960-talet. Lagstiftningen föranleddes som tidigare nämnt av den generella skattefriheten för mottagen aktieutdelning avskaffades.⁴³ I 2 § 10 mom. tredje stycket SIL, vilken sedan upphävdes i och med

---

⁴³ SFS 1960:658, prop. 1960:162, Bet. 1960:BevU 79.

att IL började gälla i början på år 2000, framgick den tidigare definitionen av investmentföretag (se avsnitt 2.1). Denna definition av investmentföretag reviderades marginellt i och med den nya inkomstskattelagens ikraftträdande, där 'lös egendom' ersattes av 'tillgångar'. Denna ändring var enbart redaktionell för att således på ett mer naturligt sätt indikera att även till exempel immateriella rättigheter omfattas. Därutöver användes *tillgång* genomgående i redovisningslagstiftningen vilket också motiverade en ändring till detta begrepp.⁴⁴

3.2 De tre rekvisiten för Investmentföretagsstatus

3.2.1 Inledning

Närmast följer en redogörelse för de tre rekvisiten, presenterade ovan, för att kunna betraktas som ett investmentföretag. Varje rekvisit redogörs individuellt och tar avstamp i förarbeten, rättspraxis och juridisk doktrin. Denna utläggning kommer sedan ligga till grund för det analys-avsnitt som följer detta avsnitt.

3.2.2 Rekvisit 1: uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar

Rekvisitet att verksamheten "uteslutande eller så gott som uteslutande" ska förvalta värdepapper medför att vederbörande företag inte kan driva mer än en i förhållande till förvaltningsverksamheten helt obetydlig näringsverksamhet. Inträffar detta förlorar företaget sin status som investmentföretag.⁴⁵ Mer konkret har det i förarbeten framgått att med denna del av rekvisitet avses 90 till 95 procent upp till 100 procent.⁴⁶

En fråga som aktualiserats i och med detta rekvisit är huruvida ett investmentföretags omsättning av värdepapper kan bli så pass omfattande att företag anses bedriva handel – i stället för förvaltning – av värdepapper. Detta har

---

⁴⁴ Prop. 1999/2000:2 Del 2 s. 442 och Del 1 s. 500.

⁴⁵ Bet. 1960:BevU79 s. 12.

⁴⁶ Prop. 1999/2000:2 Del 2 s. 498.

visat sig vara ett omtvistat område där en del har haft en mer konservativ syn än andra på vad som är en rimlig handelsomsättning.⁴⁷ Just denna fråga, gällande ett investmentföretags omsättning av värdepapper och huruvida *det* kan medföra att företag *inte* får investmentföretagsstatus, har dock även behandlats i HFD, vilket redogörs för här nedan.⁴⁸

Bure Equity AB ("Bure"), ett idag välkänt svenskt investmentföretag, hade sedan år 1993 skattemässig status som investmentföretag. Bure kom dock av skattemyndigheten⁴⁹ taxeringsåret 1999 att bli beskattat som ett rörelsedrivande företag. Skattemyndighetens grund för detta var dels att Bures förvaltning av likvida medel utgjorde en från övrig förvaltning "avgränsad handel med värdepapper", dels att omfattningen av transaktioner (köp och försäljningar) utgjorde en betydande del av Bures verksamhet. Mer specifikt, innehade Bure en betydande likviditetsreserv, bestående av 20 till 30 högt omsatta och likvida börsnoterade aktier, i syfte att kunna bedriva en så kallad expansiv investeringsverksamhet. Likviditetsförvaltningen hade i Bures fall, under år 1998, i förhållande till och i genomavsnitt av det aggregerade investeringsbara kapitalet, uppgått till strax under 20 procent. Omsättningshastigheten⁵⁰ i portföljen uppgick till 0,79 år 1997, 0,46 år 1998 och 0,37 år 1999. Mot denna bakgrund ansåg skattemyndigheten att Bures verksamhet inte kunde betraktas som uteslutande eller så gott som uteslutande förvalta värdepapper under räkenskapsåret 1998.⁵¹

SRN anförde i sitt förhandsbesked, omfattande ovan angivna rättsfall, bland annat att det är en naturlig del av den förvaltningsverksamhet som investmentföretag bedriver att stora variationer i omsättningen av värdepapper kan förekomma mellan olika år. Beroende på värdepappersmarknadens allmänna utveckling kan antalet köp och försäljningar bli betydande under enskilda år. Skulle denna handel således,

---

⁴⁷ Se Sune Jansson. Investmentföretag och handel med värdepapper. *Svensk Skattetidning*. (2000), s. 784 – 791

⁴⁸ RÅ 2002 ref. 52.

⁴⁹ I Göteborg. De tio skattemyndigheterna som fanns vid denna tidpunkt kom genom en sammanslagning med RSV år 2004 att bilda SKV.

⁵⁰ Definierat som det totala försäljningsbeloppet dividerat med det genomsnittliga värdet av aktier och andelar i ingående balans och utgående balans.

⁵¹ RÅ 2002 ref. 52.

menade SRN, betraktas som en särskild verksamhet, skulle omplaceringarna därmed kunna få till följd att ett företags hela verksamhet vid vissa tillfällen inte skulle anses uteslutande eller så gott som uteslutande avse förvaltning av värdepapper eller liknande tillgångar. I rekvisitet innefattar även begreppet *förvaltning* skattefri omplacering av värdepapper eller liknande egendom. SRN argumenterade att lagtexten inte innehöll något som indikerar att ett investmentföretag förvaltning är begränsad med avseende på möjligheterna till omplacering, såsom exempelvis minsta innehavstid innan en försäljning genomförs. Därutöver antydde förarbeten, bland annat för att uppnå likabehandlande mellan direkt och indirekt ägande (se avsnitt 2.2 ovan), att lagstiftaren avsett frambringa en uttömmande reglering.⁵² SRN konkluderade sammanfattningsvis:

”Det nu anförda leder till att ett investmentföretags handhavande av den egna värdepappersportföljen, även till den del den - oavsett omfattning - avser köp och försäljning av värdepapper eller liknande egendom, skall ses som en enda verksamhet avseende förvaltning. [...] [M]ot bakgrund av det anförda finner nämnden att [Bure Equity AB], som i övrigt enligt de förutsättningar som gäller för förhandsbeskedet uppfyller kraven för att vid beskattningen behandlas som ett investmentföretag, kommer att förbli ett investmentföretag oavsett i vilken omfattning och hur ofta det omsätter sin värdepappersportfölj.”⁵³

Det ovan angivna skulle visa sig vara, när förhandsbeskedet sedermera kom att överklagas hos HFD, i linje med HFD:s tolkning. Först konstaterade HFD att en viss omsättning av värdepapper är nödvändig och måste ses som en integrerad och naturlig del av den förvaltande verksamheten. Det faktum att Bure avsåg att ha en betydande likviditetsreserv, och förvaltning av denna reserv ägde rum i en värdepappersportfölj som ett led i att kunna bedriva en expansiv investeringsverksamhet, ansågs inte kunna utgöra skäl för att betrakta Bures

---

⁵² RÅ 2002 ref. 52.

⁵³ RÅ 2002 ref. 52 s. 2 f.

förvaltning av likviditet som en skild verksamhet från den huvudsakliga investeringsverksamheten.⁵⁴ Dessutom var just ett av lagstiftarens motiv till den införlivade schablonbeskattning för investmentföretag att möjliggöra omplaceringar av investmentföretags aktieinnehav, precis som ovan nämnt.⁵⁵ Det framgick inte heller i förarbetena eller i följande lagstiftningsärenden att någon övre gräns för antalet omplaceringar fanns. Men, noterade HFD i sitt slutförande, syftet med ett investmentföretags verksamhet måste vara förvaltning – och att det är förvaltande verksamhet som de facto bedrivs. Om omsättningen i ett investmentföretags värdepappersportfölj skulle nå sådana nivåer att förvaltning av värdepapper inte längre kunde sägas vara det egentliga syftet med verksamheten, saknade investmentföretaget förutsättningar för att kunna betraktas som ett sådant typ av företag. I Bures fall ansåg dock HFD att en aktiv handel av aktier i ett företags likviditetsreserv motsvarande 20 procent av det investeringsbara kapitalet inte påverkade företagets status som investmentföretag.⁵⁶ Relaterat till ovan, vad gäller hur länge ett bolag behöver inneha ett innehav för att verksamheten ska betraktas som förvaltande av, och inte handlande med, värdepapper, har det i ett rättsfall från 2001 framgått att, om ett bolag avser att i normalfallet inneha en investering under 1–3 års tid, kan rekvisitet *värdepappersförvaltning* anses vara uppfyllt.⁵⁷

En annan fråga berörande det första rekvisitetet för investmentföretagsstatus har varit hur begreppet *värdepapper* skall tolkas och förstås. Uttrycket har använts sedan länge, både inom civilrätt och skatterätt. När uttrycket värdepapper används har det oftast olika innebörd i olika paragrafer, oavsett lagrum. Och enligt förarbeten kan man av sammanhanget läsa ut vilka typer av värdepapper det är som omfattas. Därutöver används uttrycket även på tillgångar som inte tar sig i form som ”papper”, det vill säga att det kan vara aktier eller liknande tillgångar som existerar i ett värdepapperslöst system.⁵⁸ Ebba Perman Borg, i sin lagkommentar omfattande 39:15 IL och gällande specifikt begreppet värdepapper, förklarar att uttrycket

---

⁵⁴ RÅ 2002 ref. 52.

⁵⁵ Prop. 1989/90:110 s. 564 f.

⁵⁶ RÅ 2002 ref. 52.

⁵⁷ RÅ 2001 ref. 49.

⁵⁸ Prop. 1999/2000:2 del 1 s. 506.

värdepapper inte heller har någon entydig innebörd i civilrätten. Andelsrätter såsom aktier, obligationer och andra löpande skuldebrev torde dock omfattas av begreppet. Vad som däremot ofta är en vanlig uppfattning gällande begreppets innebörd är att värdepapper i sig är bärare av rättigheter, samt att det kan handla om både fysiska dokument såsom värdepapper i dokumentlös form.⁵⁹

Uttrycket 'värdepapper och liknande tillgångar' har även aktualiserats i flertalet rättsfall. I ett rättsfall från 2008 framkom att lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte utgjorde värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpningen av beskattningsbestämmelserna för investmentföretag med hänsyn till syftet med dessa bestämmelser. HFD skrev att ” [...] vad som skatterättsligt utgör ett värdepapper inte ges något entydigt svar utan den närmare innebörden av begreppet i ett visst lagrum får bedömas mot bakgrund av det sammanhang i vilket det används”.⁶⁰ Det var därmed av avgörande betydelse för frågan, avseende lånefordringar på intresse- och dotterföretag som värdepapper, vilket syftet de särskilda skattebestämmelserna för investmentföretag hade. Premissen för beskattningen av investmentföretag och andra mellanhänder var att det skulle råda neutralitet mellan direkt och indirekt ägande. I det aktuella rättsfallet var neutraliteten mellan direkt och indirekt ägande satt i obalans: Räntebetalning var avdragsgill för låntagaren medan den skulle tas upp till beskattning för investmentföretaget, men där investmentföretaget kunde kvitta ränteintäkten mot lämnad utdelning. Således kom HFD fram till att lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte utgjorde värdepapper.⁶¹

Lånefordringar i form av konvertibler i svenska kronor, utställda av intresse- och dotterföretag, har däremot ansetts utgöra värdepapper eller liknande tillgångar. Skälen för detta, vilket framgick i ett rättsfall från 2009, har av HFD anförts vara bland annat att konvertibler i svenska kronor ingår i underlaget för schablonintäkt,

---

⁵⁹ Ebba Perman Borg. Inkomstskattelag (1999:1229) 39 kap. 15 §. Avsnitt 2.2 Uteslutande eller så gott som uteslutande bestå i värdepappersförvaltning. Lexino 2014-07-21 (JUNO).

⁶⁰ RÅ 2008 ref. 14. s.6 & SRN 96-08/D s. 1.

⁶¹ RÅ 2008 ref. 14. Se även RÅ 2007 ref. 85 för liknande frågeställning och resonemang.

i dag återfunnet i 39:14 IL, och att de följer bestämmelserna om så kallade delägarätter, i 48:2 andra stycket IL.⁶² Därutöver, i och med 1990 års skattereform, vilken innebar att investmentföretagen befriades från beskattningen av vinst på ”aktier och andra värdepapper”, tog särregleringen för investmentföretag synbarligen sikte på tillgångar såsom konvertibla skuldebrev i svenska kronor.⁶³ Reglerna om skattefrihet på kapitalvinster på aktier och andra delägarätter, vilket påpekats tidigare, syftade dessutom till att investmentföretag skulle kunna göra omplaceringar utan beskattning.⁶⁴ Då dessa regler även avsåg konvertibler i svenska kronor var det svårt att föreställa sig att konvertibler inte var kvalificerade vid bedömningen av om verksamheten i tillräcklig utsträckning avsåg förvaltning av värdepapper eller liknande tillgångar. Slutsatsen var således att med värdepapper eller liknande tillgångar avsågs också konvertibla skuldebrev i svenska kronor. Därutöver anförde HFD även att konvertibler i svenska kronor kunde utgöra sådan egendom som kan erbjuda aktieägarna riskfördelning enligt 39:15 IL (se avsnitt 3.2.3 för redogörelse).⁶⁵

I ett rättsfall från 2002 fann HFD att ”[f]ör att en fordran skall kunna anses som ett av ett bolag utgivet finansiellt instrument (enligt nuvarande lagstiftning: *värdepapper*) måste i vart fall krävas att fordringen genom bolagets försorg dokumenterats och konkretiserats gentemot den berättigade genom en utfärdad handling eller på något annat sätt”.⁶⁶ Detta är något som även har framkommit i senare rättspraxis.⁶⁷ Vidare, har HFD även funnit att ett bolag som har som verksamhet att lämna lån till andra koncernbolag (i detta fall ett dotterbolag) och fungera som administratör av vissa koncerninterna leasingavtal (men som inte ska äga aktier eller andra värdepapper i vare sig koncernbolag eller andra bolag), inte kan anses utgöra förvaltning av värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.⁶⁸

---

⁶² RÅ 2009 ref. 78.

⁶³ Se prop. 1989/90:110 del 1 s. 696.

⁶⁴ Prop. 1989/90:110 del 1 s. 564.

⁶⁵ RÅ 2009 ref. 78.

⁶⁶ RÅ 2002 ref. 105 s. 5.

⁶⁷ Se RÅ 2002 ref. 106, RÅ 2004 ref. 142 och RÅ 2005 not. 166.

⁶⁸ RÅ 1999 not. 34.

3.2.3 Rekvisit 2: vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning

En fråga relaterad till det andra rekvisitet, som av HFD prövats, är, vad avses egentligen med ett *välfördelat* värdepappersinnehav? I rättsfall från 1966 hade det i målet aktuella bolag planer på att genomföra en omorganisation av dess verksamhet. Bolaget bedrev sedan tidigare industriell verksamhet men innehade samtidigt betydande poster i börsnoterade aktier. Tanken var överföra den industriella verksamheten med tillhörande tillgångar och skulder till ett helägt dotterbolag, och att moderbolaget, till följd av detta, skulle fungera som ett uteslutande förvaltningsbolag. Omorganisationen som ponerades skulle emellertid resultera i, även med beaktande av en dold reserv i varulagret, att aktier i och fordran hos dotterbolaget skulle utgöra en övervägande del av bolagets totala tillgångar inklusive de börsnoterade aktierna. Med detta i beaktning, samt med hänsyn till storleken och betydelsen av detta engagemang, fann HFD att det inte ansågs föreligga ett välfördelat värdepappersinnehav när bolagets tillgångar till övervägande del utgjordes av aktier i ett dotterbolag.⁶⁹

I ett förhandsbesked från SRN (från 1997, ej överklagat) ansågs 65–70 procent av det totala värdet av värdepappersinnehavet, fördelat på aktier i tre bolag, inte vara välfördelat.⁷⁰ I ett annat rättsfall, från 2001, innehade ett bolag, som ägnade sig åt värdepappersförvaltning, 14 aktieposter i skilda bolag. De befintliga innehaven varierade i storlek i ägarandel mellan 1, 4 och 35 procent. Två innehav utgjorde 46 procent av det totala värdet på innehaven (en andel som förväntades minska under året). Målsättningen var att vid årets utgång (2000) ha en portfölj på 25-30 bolag med anskaffningsvärden på normalt 10-40 miljoner kronor per investering. Portföljinnehaven var och skulle framgent även vara verksamma inom IT, internet, Telecom och/eller media. Från riskspridningshänseende, vilket redogörs för närmre i annan rättspraxis längre ned, anförde bolaget att – trots vissa gemensamma beröringspunkter mellan dessa branscher – rörde det sig ändock om fyra olika

---

⁶⁹ RÅ 1966 Fi 192. Se även RÅ 1970 not. 1959 och RÅ 1980 not. 152.

⁷⁰ SRN 1997-03-24, inte överklagat, refererat i Skattenytt 1997 s. 726.

verksamhetsområden. Exempelvis, om det går för sämre för IT-aktier behövde inte samma förhållande gälla för Telecom-aktier, etcetera. HFD kom fram till, med bakgrund av dessa förutsättningar, att rekvisiten för investmentföretagsstatus fick anses vara uppfyllda. Vad gällde specifikt det andra rekvisitet för investmentföretagsstatus, anfördes att "[n]ågon gång under år 2000 (eller i vart fall vid utgången av det året) får bolagets värdepappersinnehav anses bli så välfördelat som anges i [...] 39 kap. 15 § IL".⁷¹

I ett rättsfall från 2011 hade ett bolag (X AB) vid sidan av sin värdepappersportfölj (bestående av noterade aktier i svenska små och medelstora företag) ett dotterbolag (fondbolaget) som hade ansökt om tillstånd att bedriva fondverksamhet (investeringsfond). X AB avsåg föra över sin värdepappersportfölj till fonden, och därtill avsågs X AB:s ägarandel i dotterbolaget nedbringas till mellan 50 och 25 procent. X AB:s värdepappersinnehav skulle således bestå av aktier i ett förvaltande fondbolag samt andelar i själva investeringsfonden. Frågan i rättsfallet var om bolaget efter överföringen uppfyllde kravet på att inneha ett välfördelat värdepappersinnehav. SKV menade i sin argumentation att villkoret för välfördelat värdepappersinnehav i detta fall inte kunde anses uppfyllt, främst till följd av investeringsfonder vid denna tidpunkt skulle behandlas som juridiska personer och att systematiken i IL bygger på att andelar i investeringsfonder utgör separata värdepapper. SRN, som slutligen skulle visa sig gå på X AB:s linje (att en investeringsfonds värdepappersinnehav är andelsägarnas gemensamma egendom), angav i sitt förhandsbesked att "[e]n förutsättning för att bolaget ska anses ha ett välfördelat värdepappersinnehav är att det kan ses som ägare till de värdepapper som ingår i investeringsfonden, dvs. att innehavet av andelar i fonden inte ska betraktas som ett enda värdepappersinnehav".⁷² Då SRN i sitt förhandsbesked kom fram till att X AB uppfyllde rekvisitet om välfördelat värdepappersinnehav överklagade SKV förhandsbeskedet hos HFD.⁷³

---

⁷¹ RÅ 2001 ref. 49 s. 2.

⁷² HFD 2011 ref. 82 s. 2.

⁷³ HFD 2011 ref. 82.

HFD anförde att investmentföretag och investeringsfonder är så kallade mellanhandsägare. Att äga värdepapper genom en mellanhand är ett alternativ till direktinnehav och skattereglerna för mellanhänder syftar till att skapa neutralitet mellan direkt och indirekt ägande. Detta har även framgått i förarbeten.⁷⁴ (se även avsnitt 2.2.) Reglerna, skrev HFD, får anses bygga på att det är mellanhanden, från ett skatteperspektiv, som innehar värdepapperna och som i sin tur erbjuder andelsägarna riskfördelning. Vid sidan av de aktier som X AB innehade i det förvaltande fondbolaget (ett dotterbolag) skulle X AB:s värdepappersinnehav alltså enbart bestå av andelar i investeringsfonden. HFD konkluderade därför att innehavet inte vara välfördelat på det sätt som var avsett i rekvisitetet i 39:15 IL.⁷⁵

En annan fråga som uppkommit gällande det andra rekvisitetet för investmentföretagsstatus är hur kravet på *riskfördelning* ska förstås. I ett rättsfall från 1980 hade ett förvaltningsaktiebolag en värdepappersportfölj som till 96,4 procent av börsvärdet bestod av aktier i tre olika aktiebolag. Samma tre aktiebolag innehade 72,7 procent av aktierna i förvaltningsbolaget. I detta fall kom HFD fram till att någon riskfördelning inte framstår föreligga när ett ömsesidigt ägarförhållande finns mellan ett ägande företag och de företag som det äger aktier eller andelar i. Således kunde inte förvaltningsbolaget betraktas ha uppfyllt kravet om riskfördelning.⁷⁶

Två andra rättsfall (två förhandsbesked som sedan fastställdes i HFD), vilka omfattar vad som krävs för att ett bolag genom ett välfördelat värdepappersinnehav ska anses erbjuda aktieägarna riskfördelning, är ett från 1991 respektive 1995. Det förstnämnda fallet omfattade ett börsnoterat företag (Aktiebolaget Geveko). Bolaget var ett förvaltande bolag där förvaltningen avsåg en börsportfölj (där sex noterade företag svarade vardera för 5-10 procent och för sammanlagt 47 procent av portföljens värde) samt rörelsedrivande dotterbolag. RSV:s nämnd skrev i sitt yttrande att börsportföljen var fördelad så att den gav riskspridning.

---

⁷⁴ Prop 1989/90:110 del 1 s. 562-564.

⁷⁵ HFD 2011 ref. 82.

⁷⁶ RÅ 1980 not. 152.

Väsentlighetsrekvisitet, fortsatte RSV, förutsätter dock att aktier i ett dotterbolag inte utgör för stor del i förhållande till börsportföljen.⁷⁷ Dotterbolagen till Aktiebolaget Geveko var i hög utsträckning verksamma inom samma bransch och därför kunde inte denna del av verksamheten sägas erbjuda någon påtaglig riskspridning. Således fanns det också skäl att i denna situation betrakta dotterbolagen som ett enda företag vid bedömningen av väsentlighetsrekvisitet. Vad gällde väsentlighetsrekvisitet mer specifikt, anförde RSV att det deras uppfattning, i ett fall som detta, var att värdet av aktierna i dotterbolaget inte fick överstiga värdet av börsportföljen.⁷⁸ Därutöver anfördes att det fanns anledning att se till förhållandet av värdena mellan börs- och dotterbolagsaktierna över en längre, till skillnad mot en kortare, tidshorisont. Skälen bakom detta var framför allt att klassificeringen av ett företag som ett investmentföretag eller icke investmentföretag borde kännetecknas av en viss tröghet. Bedömningen om investmentföretagsstatus skulle därmed, om det inte motiveras av att verksamheten i företaget har ändrat karaktär, inte vara öppen för en ändring år från år till följd av kortsiktiga fluktuationer. Tillfälligheter såsom omotiverade kursrörelser, en stark likviditet till följd av omplaceringar i börs- eller dotterbolagsportföljen, eller rena konjunkturbetonade skiftningar, skulle annars kunna ha en inverkan som av RSV inte ansågs vara motiverad. Tillfälligheter bör således inte påverka bedömningen om investmentföretagsstatus och bör därför också kunna bortses från, avslutade RSV.⁷⁹

Med det ovan angivna i beaktning, gjorde RSV en överblick av relationen mellan marknadsvärdet av Aktiebolaget Gevekos börsportfölj och det sammanlagda börsvärdet av aktierna i Aktiebolaget Geveko (sedan bolaget hade börsnoterats, 1983, fram till 1990). Börsportföljens relativa värde var vid utgången av åren 1983-1990⁸⁰ respektive cirka 30, 28, 74, 78, 70, 52, 46 och 47 procent. Under de

---

⁷⁷ En hänvisning gjordes i rättsfallet till ett annat rättsfall som i detta arbete tidigare har redogjorts för, mer precist RÅ 1966 fi 192, där ett företag inte kunde anses vara ett investmentföretag då företagets tillgångar till övervägande del utgjordes av aktier i och fordran på ett dotterbolag.

⁷⁸ RÅ 1991 ref. 88 s. 2 Hur denna jämförelse i praktiken skulle gå till, beskrev RSV på följande sätt: ”En jämförelse förutsätter att värdet av dotterbolagsaktierna räknas fram som en restpost med utgångspunkt från börsens värdering av hela koncernen och med justering för tillgångar och skulder som inte bör påverka bedömningen och eventuellt också med beaktande av s k investmentföretagsrabatt”.

⁷⁹ RÅ 1991 ref. 88.

⁸⁰ Not: per den 31 augusti för 1990.

senare åren hade värdet av börsportföljen utgjort en betydande del av Aktiebolaget Gevekos totala värde. Under de senaste fem åren hade dock börsportföljens relativa andel sjunkit till följd av att lönsamheten i dotterbolagen hade förbättrats och därefter reflekterat i aktiemarknadens prissättning av aktierna i Aktiebolaget Geveko. Detta i hänsynstagande gav således belägg för att verksamheten under de senaste åren i större utsträckning kommit att inriktas på dotterbolagssidan. Värdet på dessa aktier (indirekt beräknat som en restpost) hade ökat, medan börsportföljen fått en relativt sett minskad betydelse. Således menade RSV att Aktiebolaget Geveko för närvarande inte kunde betraktas som ett investmentföretag. Ärendet kom dock att överklagas hos HFD.⁸¹

HFD inledde i sitt yttrande med att konstatera att ” [...] det angeläget att gränsdragningen [för om ett företag är ett investmentföretag eller ej] så långt det är möjligt, grundas på enkla och lättillämpade kriterier som tillgodoser kravet på förutsebarhet vid taxeringen. Som en övergripande princip bör gälla att ett företag behandlas som investmentföretag endast om det är klart dokumenterat att förutsättningarna för detta är uppfyllda”.⁸² Därefter anförde HFD att bedömningen i frågan om huruvida företagets (Aktiebolaget Geveko) uppgift väsentligen var att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktieägarna riskfördelning, i regel bör grundas på en jämförelse mellan värdet av sådan egendom som kan anses erbjuda riskfördelning och värdet av övrig egendom.⁸³ Därefter konstaterades att ett innehav av aktier i flertalet dotterbolag som driver näringsverksamhet bör kunna betraktas som egendom som kan erbjuda riskfördelning. Detta däremot under förutsättning att dotterbolagens verksamhet omfattar klart skilda områden. HFD, innan dess slutgiltiga bedömning i ärendet, förklarade sedan att ” [...] visar det sig vid en jämförelse i enlighet med det sagda att den egendom som erbjuder riskfördelning är klart dominerande bör väsentlighetsrekvisitet normalt anses

---

⁸¹ RÅ 1991 ref. 88.

⁸² RÅ 1991 ref. 88 s. 4.

⁸³ Not: HFD konstaterade att rekvisit ett och tre för investmentföretagsstatus i detta ärende var uppfyllda, i linje med RSV:s bedömning, vilket innebar att HFD gick vidare till frågan huruvida företagets (det vill säga Aktiebolaget Geveko) uppgift väsentligen var att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktieägarna riskfördelning.

uppfyllt. Bedömningen bör göra i ett sådant tidsperspektiv att tillfälliga förändringar i värdet av olika slags tillgångar inte får avgörande betydelse”.⁸⁴

I det aktuella målet framgick att Aktiebolaget Gevekos börsportfölj under senare år utgjort en betydande del av företagets hela värde. Börsportföljen hade även haft en sammansättning som medfört en riskfördelning i linje med de aktuella bestämmelserna. Men, konkluderade HFD, precis som RSV funnit, värdet av aktierna i Aktiebolaget Gevekos dotterbolag hade de senaste åren ökat, medan börsportföljen fått en relativt sett minskad betydelse. Därutöver hade dotterbolagens verksamhet inte sådan inriktning som i sammanhanget erbjöd ansevärd ytterligare riskspridning. Således kunde Aktiebolaget Geveko inte heller av HFD betraktas som ett investmentföretag.⁸⁵

Det senare av de två tidigare nämnda förhandsbeskeden, det vill säga det från 1995, vilket sedan kom att fastställas i HFD, omfattade ett bolag vars verksamhet uteslutande avsåg förvaltning av värdepapper. Värdepappersinnehavet utgjordes dels av aktier i tre dotterbolag – i tre skilda branscher - som var moderbolag i rörelsedrivande koncerner, dels börsnoterade aktier. Börsportföljen utgjorde betydligt mer än hälften av värdet av det totala värdepappersinnehavet. Bolaget i förevarande fall betänkte dock förändringar som skulle medföra att börsportföljens relativa andel av värdet av det totala värdepappersinnehavet minskade och att verksamheten i dotterbolagen expanderades (och således utgjorde en större relativ andel av totalen än tidigare). Således önskade bolaget i fråga få utrett huruvida det skulle behålla sin ställning som investmentföretag om värdet av börsportföljen i framtiden uppgick till a) 45 procent eller b) 30 procent av värdet av det totala värdepappersinnehavet.⁸⁶

---

⁸⁴ RÅ 1991 ref. 88 s. 4.

⁸⁵ RÅ 1991 ref. 88.

⁸⁶ RÅ 1995 not 406.

I situation a såsom b, skulle börsportföljen, liksom tidigare, vara koncentrerad till åtta till tolv innehav i olika branscher. Vad gällde de tre dotterbolagen, vilka var verksamma i skilda branscher, fick bolagets innehav av aktier i dessa anses erbjuda riskfördelning. Kravet om att värdepappersinnehavet ska vara välfördelat kvarstod emellertid. I det scenario där börsportföljens andel reducerades till 30 procent skulle två av dotterbolagen, vid oförändrade inbördes värderelationer, utgöra mer än 50 procent av värdet av hela värdepappersinnehavet. Dotterbolagen skulle i ett sådant fall, menade SRN, utgöra en så pass stor andel av det totala värdet av värdepappersinnehavet att kravet på att värdepappersinnehavet skall vara välfördelat inte kunde anses vara uppfyllt. Däremot i det scenario där börsportföljens relativa andel var 45 procent fick välfördelnings-kravet betraktas som uppfyllt. Således var SRNs förhandsbesked, vilket sen fastställdes av HFD, att bolaget ” [...] upphör vara ett investmentföretag om värdet av det börsnoterade innehavet nedbringas till 30 procent av värdet av det totala värdepappersinnehavet medan X AB däremot alljämt kommer att vara ett investmentföretag om värdet av det börsnoterade innehavet nedbringas till 45 procent av värdet av det totala värdepappersinnehavet”.⁸⁷

I avsnitt 3.2.2 redogjordes för konvertibla skuldebrev som värdepapper. I samma rättsfall som i den redogörelses användes, behandlas även frågan huruvida konvertibla skuldebrev är sådan egendom som kan erbjuda aktieägare riskfördelning. SRN kom då fram till, vilket senare fastställdes av HFD, att konvertibler i svenska kronor, som följer bestämmelserna om delägarrätter i 48:2 IL, är sådana skuldebrev ska anses utgöra sådan egendom som kan erbjuda aktieägarna riskfördelning i enlighet med rekvisitet i 39:15 II.⁸⁸ Gustaf Sandström, som då tillhörde Regeringsrådet, tillade i domen att ”[...] vid tillämpning av bestämmelserna om investmentföretag anses lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte vara värdepapper eller liknande tillgångar (RÅ 2008 ref. 14). Så är däremot fallet beträffande konvertibler i svenska kronor, dvs. fordringar till vilka det knutits en rätt för innehaven att senare konvertera fordringen till aktier (RÅ

---

⁸⁷ RÅ 1995 not 406 s. 2.

⁸⁸ RÅ 2009 ref. 78.

2009 ref 78). Har konvertiblerna getts ut av ett helägt dotterbolag representerat konverteringsrätten inget värde för moderbolaget. Reellt är det då frågan om ett tillskapat fordringsförhållande som inte leder till att bolaget bättre fyller uppgiften att erbjuda aktieägarna riskfördelning. Vad nu sagts rubbar inte den allmänna slutsatsen att konvertibler utgivna av intresse- och dotterföretag utgör sådan egendom som kan erbjuda riskfördelning”.⁸⁹

En sista fråga relaterad till riskfördelning har varit huruvida ett bolags ej ännu investerade kapital kan ha inverkan på bedömningen om huruvida ett bolag är ett investmentföretag eller icke ett investmentföretag. Denna fråga behandlades i ett rättsfall från 2002. Rättsfallet omfattade ett bolag med en investeringsportfölj med 28 företag och som hade för avsikt att utöka denna investeringsportfölj till totalt cirka 50 företag, verksamma inom diverse sektorer. Ej investerat kapital uppgick till cirka 500 miljoner kronor. SRN kom emellertid fram till att bolaget inte var ett investmentföretag till följd av storleken på ännu inte investerat kapital och att uppgift om aktuellt värde på aktieportföljen inte hade lämnats. Nämnden fann således, vilket HFD sedermera fastställde, att det inte var klart dokumenterat att bolaget, för närvarande, uppfyllde rekvisiten för att från ett skatteperspektiv behandlas som ett investmentföretag.⁹⁰

3.2.4 Rekvisit 3: som ett stort antal fysiska personer äger andelar i

Det tredje rekvisitet för investmentföretagsstatus är att ett stort antal fysiska personer ska äga andelar i det aktuella företaget. Nuvarande lagtext ger ingen ledning hur många som avses med ”ett stort antal fysiska personer” och det finns till synes heller inget krav på att samtliga aktier eller andelar måste ägas av fysiska personer, något som även indikeras i förarbeten och rättspraxis.⁹¹

---

⁸⁹ HFD 2010-12-21 Mål nr 2041-10 (återförvisat förhandsbesked där den ena av två frågor behandlades i RÅ 2009 ref. 78).

⁹⁰ RÅ 2002 not 27.

⁹¹ Ebba Perman Borg. Inkomstskattelag (1999:1229) 39 kap. 15 §. Avsnitt 2.5 Stort antal fysiska personer. Lexino 2014-07-21 (JUNO).

Vad som framgått i förarbeten avseende på det nu diskuterade rekvisitet specifikt, är att "ett stort antal fysiska personer" i praktiken torde medföra att börsnoterade företag, inregistrerade vid NASDAQ OMX Stockholm eller annan liknande kurslista, uppfyller detta krav. Detta till följd av att det i Sverige finns ett minimumkrav om cirka 300 aktieägare vid börsnoteringen (efter aktiespridning eller nyemission i samband med noteringen).⁹² Ett från år 2006 förhandsbesked från SRN förtydligade dock att de uppställda rekvisiten i 39:15 IL, för investmentföretagsstatus, skall prövas i det enskilda fallet. Det föreligger ingen direkt koppling mellan rekvisiten och om aktierna i företaget i fråga är noterade eller, om aktierna är onoterade, kraven för en notering är uppfyllda. Notering vid en marknadsplats utgör alltså i sig inte skäl för att villkoret "ett stort antal fysiska personer" som ägare ska anses vara uppfyllt vid bedömningen av om företaget är ett investmentföretag. Det följer därefter av lagtexten, anförde SRN, att ett investmentföretag *kan* upphöra att vara ett sådant företag trots att dess aktier är noterade vid en marknadsplats. Exempelvis till följd av ett stort antal fysiska personer inte längre äger andelar i företaget. Denna bedömning av om antalet fysiska personer som är delägare i bolaget är tillräckligt stort skall dock göras i ett sådant tidsperspektiv att tillfälliga förändringar i antalet inte får en avgörande betydelse.⁹³

Därutöver har det framgått, som nämnades kort i ett tidigare stycke, att kravet på ett stort antal fysiska personer inte utesluter juridiska personer i ägarkretsen samt att det inte finns något stipulerat kring den storleksmässiga relationen mellan ägarna.⁹⁴ Däremot krävs att antal ägare som är fysiska personer är stort.⁹⁵ I ett i detta arbete tidigare rättsfall som redogjorts för, omfattande Aktiebolaget Geveko (se avsnitt 3.2.3), uppgick antal aktieägare till cirka 1 500. Omkring hälften av aktiekapitalet innehades av tre stiftelser samt av Skanska AB. Stiftelserna utgjorde cirka hälften

---

⁹² SOU 1988:38.

⁹³ SRN 2006-03-16.

⁹⁴ SOU 1988:38.

⁹⁵ Bet. 1960:BevU79 s. 53.

av antal röster. I detta rättsfall ansågs Aktiebolaget Geveko av RSV:s nämnd, och senare även av HFD, uppfylla kravet på ägarspridning.⁹⁶

Två vad som har kommit att bli vägledande rättsfall omfattande det tredje rekvisitetet för investmentföretagsstatus är ett från 1969 och ett från 1978. Det förstnämnda omfattade ett bolag vid namn Aktiefinans Aktiebolag. Bolaget hade ett åttiototal aktieägare i olika delar av Sverige med ungefär lika stora aktieposter. Kravet på ägarspridning ansågs av HFD inte vara uppfyllt.⁹⁷ Det senare av de två nämnda rättsfallen omfattade ett förvaltningsbolag med ett aktiekapital på cirka fyra miljoner kronor. Förvaltning bestod i huvudsak av börsnoterade aktier, även om bolaget likaså hade ett rörelsedrivande dotterbolag vars verksamhet var handel med värdepapper. Antal aktieägare uppgick till cirka 130 fysiska personer. Bolaget hade nått sådan storlek att ett förslag om att börsintroducera bolaget framkommit. I samband med detta planerades även en riktad nyemission till allmänheten. Försäljningen av aktier till allmänheten, det vill säga nyemissionen, ämnades ske på sådant sätt att bolaget fick över 600 nya aktieägare med vardera 50 aktier. En dominerande ställning bland aktieägarna, både innan och efter angivna åtgärder, intogs av familjen A. Familjen A med närstående personer ägde 35–40 procent av aktierna i bolaget innan angivna åtgärder, och 30-35 procent av aktierna efter angivna åtgärder. I sitt förhandsbesked konkluderade således RSV, ”[...] med hänsyn till det betydande antal aktier i [bolaget] som efter genomförandet av de i ansökningen angivna åtgärderna alltjämt kommer att innehas av familjen A och denna familj närstående personer, att sökandebolaget efter åtgärderna inte är att anse som [...] investmentföretag”.⁹⁸

Ovan nämnda förhandsbesked överklagades av bolaget hos HFD. HFD inledde först i sitt yttrande med att konstatera att antalet aktieägare i bolaget, innan nyemissionen, uppgick till 130. Bolaget skulle i och med sin nyemission av aktier

---

⁹⁶ RÅ 1991 ref. 88 referat av Gunnar Rabe. Rättsfall: Underlag för egenavgifter för utlandsbosatt. *Skattenytt* (1991) s. 797-804.

⁹⁷ RÅ 1969 Fi 1484.

⁹⁸ RÅ 1978 ref. 1:61 s. 2.

till allmänheten få ytterligare 610 aktieägare. Totala antal aktieägare skulle därmed efter angivna åtgärder uppgå till 740. De dåvarande 130 befintliga aktieägarna var, med några få undantag, fysiska personer. I och med att de 610 aktieägarna skulle anskaffas genom en 'till allmänheten' riktad nyemission, förutsatte HFD att de nya aktieägarna till alldeles övervägande del skulle vara fysiska personer. Denna anföring om aktieägarna gav till följd att ett enligt HFD stort antal fysiska personer skulle komma äga aktier i bolaget efter det att bolaget genomfört den nyemission bolaget redovisat i sin ansökan. Således fick bolaget anses uppfylla rekvisitet beträffande aktieägarna i bolaget, för investmentföretagsstatus, närmare bestämt att aktierna i bolaget ägs av ett stort antal fysiska personer. Det faktum att en särskild grupp av varandra närstående fysiska personer efter nyemissionen kom att äga 30-35 procent av det totala antalet aktier föranledde, enligt HFD, inte någon annan bedömning. Således ändrade HFD RSV:s förhandsbesked och meddelade att bolaget är att anse som ett investmentföretag.⁹⁹

---

⁹⁹ RÅ 1978 ref. 1:61.

4 Analys

Här nedan följer en analys av det material som här ovan har presenterats och redogjorts för. Analysavsnittet är strukturerat på ett ekvivalent sätt som avsnittet dessförinnan, det vill säga respektive rekvisit var för sig.

4.1 Rekvisit 1: uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar

Det första rekvisitet består av vad som enligt mig i förarbeten och praxis utkristalliserats i tre olika beståndsdelar: (1) uteslutande eller så gott som uteslutande; (2) förvaltar värdepapper; och (3) värdepapper eller liknande tillgångar. Dessa beståndsdelar är dock från mitt perspektiv inte skilda ifrån, utan har ett ömsesidigt förhållande gentemot, varandra, och ska, när en bedömning görs om huruvida ett företag uppfyller det första rekvisitet för investmentföretagsstatus, bedömas dels som tre enskilda beståndsdelar, dels som en helhet (en beroende variabel) betingad av tre beståndsdelar (oberoende variabler). Beståndsdelarna behöver således ses i ljuset av varandra.

Vad som i relation till den första beståndsdelan, generellt sett, framgått i rättspraxis och förarbeten är att företag inte kan driva mer än en i förhållande till förvaltningsverksamheten helt obetydlig näringsverksamhet. Om så skulle vara fallet, uppfyller inte företaget den förstnämnda beståndsdelan i det första rekvisitet. Detta framgick i förarbeten redan från 1960-talet, när särskilda skatteregler för investmentföretag infördes. I en proposition till den nya inkomstskattelagen, 1999, framgick specifikt att med ”uteslutande eller så gott som uteslutande” avses 90-95 procent upp till 100 procent. Med detta i beaktning, torde tolkning av den första beståndsdelan i det första rekvisitet ske restriktivt.

I rättsfallet omfattande Bure Equity AB framkom att aktiv handel av aktier i ett företags likviditetsreserv motsvarande 20 procent av det totala investeringsbara kapitalet inte påverkar investmentföretagsstatus. Innebär detta att 20 procent icke värdepappersförvaltning *generellt sett* godkänns vid bedömningen av om ”uteslutande eller så gott uteslutande”? I det just nämnda rättsfallet bestod likviditetsreserven av 20-30 högt omsatta och likvida börsnoterade aktier, och där relativt omfattande handel företogs. Syftet med reserven var dock enligt Bure att kunna bedriva ”expansiv investeringsverksamhet”. HFD kom fram till att det just nämnda - oavsett dess omfattning - inte kunde anses utgöra skäl för att betrakta Bures förvaltning av likviditet som en skild verksamhet från den huvudsakliga investeringsverksamheten. Med det sagt, är det enligt mig viktigt att ha i beaktande att likviditetsreserven *var en del i* Bures verksamhet för att kunna bedriva och expandera dess investeringsverksamhet. Reserven kunde betraktas som en del av, och inte som en skild verksamhet från, värdepappersportföljen. Det hade således sannolikt varit annorlunda om likviditetsreserven var tillägnad någon annan typ av verksamhet och/eller vars syfte avvek mot investmentföretagets syfte.

I förarbeten till de särskilda skattereglerna för investmentföretag framgick att ett av motiven för deras framtagande var att möjliggöra omplaceringar av investmentföretags aktieinnehav. Dock är det enligt mig viktigt att notera att HFD har anfört att *syftet* med ett investmentföretags verksamhet måste vara *förvaltning* och att det är *förvaltande verksamheten som de facto bedrivs*. Det är dessa två faktorer som enligt mig får betraktas som vägledande när en bedömning av om rekvisitet uteslutande eller så gott som uteslutande värdepappersförvaltning är uppfyllt eller inte uppfyllt. Det är således enligt mig inte heller säkert att om 20 procent av det totala värdet av portföljen var tillägnat något vitt skilt från investeringsverksamheten, att detta med säkerhet hade godtagits vid bedömning av om kravet om uteslutande eller så som uteslutande värdepappersförvaltning var att betrakta som uppfyllt. Med hänsyn tagen till de tidigare angivna kvantifierbara nivåerna, 90-95 procent upp till 100 procent, accentueras den bilden. Bures likviditetsreserv och dess relativt omfattande handel med denna var trots allt en del av syftet med investeringsverksamheten och Bure bedrev i stor utsträckning fortsatt

en förvaltande verksamhet. Omsättningshastigheten¹⁰⁰ var därutöver funnen acceptabel.¹⁰¹ Men det är noterbart att, skulle omsättning av värdepapper i portföljen, precis som HFD anförde, uppgå till sådana nivåer att det *egentliga syftet* med verksamheten (att kontrastera med det angivna syftet) inte var förvaltning av värdepapper, saknas förutsättningar för investmentföretagsstatus.¹⁰² Var denna ”gräns” går dock torde vara avhängig de förutsättningar som i fallet råder, syftet med handeln och dess omfattning (både i tid och storlek) i relation till förvaltningen av värdepapper. Detta är sannolikt dock en bedömning som också behöver göras med beaktande av övriga omständigheter som föreligger i fallet då faktorer såsom rådande börs klimat, konjunktur, hur befintliga börsinnehav utvecklas, inflöde av nytt kapital och allokering av kapitalet till lämpliga investeringar förenliga med värdepappersförvaltning, med mera.

Vad gäller en relativt stor andel likvida medel (med vilka handel ej företas) i relation till värdet av den totala portföljen, kommer detta i sig, isolerat och allt annat lika, sannolikt inte ge skäl för att inte kunna betraktas som ett investmentföretag. HFD skrev exempelvis i sitt yttrande gällande Bure att en betydande likviditetsreserv inte kunde utgöra skäl för att betrakta Bures förvaltning av likviditet som en skild verksamhet. Således torde en större andel likvider – som är ett led i och med syfte av att bedriva investeringsverksamheten – vara acceptabel, även om handel ej företas med den. Se dock avsnitt 4.2 där likvida medel tycks påverka bedömningen av om ett företag uppfyller det andra rekvisitet, och således den slutgiltiga bedömningen om investmentföretagsstatus.

Relaterat till ovan är aspekten gällande investeringshorisont och förvaltning. Hur länge (bortsett från eller givet en relativ låg andel handel med likvider) behöver ett

---

¹⁰⁰ Not: 0,37-0,79 under en period om tre år.

¹⁰¹ Not: Viss omsättning av värdepapper är helt nödvändig och i linje med ett investmentföretags verksamhet, precis som HFD anför. Enskilda år är det dessutom naturligt att mer frekvent och omfattande handel kan förekomma.

¹⁰² Not: Omsättningen av värdepapper i portföljen torde alltså inte kunna uppgå till en för stor del av verksamheten, och framför allt inte över tid, trots att det i förarbeten och i annan rättspraxis inte har stipulerats någon övre gräns för antal omplacering. Således är det sannolikt att det är mer än fråga om *relativ* omsättning av värdepapper i portföljen, med hänsyn tagen till den övriga investeringsverksamheten, än dess *absoluta* nivå under ett eller några enskilda år.

bolag inneha ett särskilt värdepapper för att inte betraktas som handel med värdepapper? I exempelvis ett rättsfall från 2001 ansågs en investeringshorisont om 1-3 år uppfylla rekvisitet om förvaltande av värdepapper. Därutöver har det i förarbeten framgått att förvaltning omfattar skattefri omplacering av värdepapper eller liknande egendom. En investeringshorisont om minst ett år torde sannolikt vara en god riktlinje att förhålla sig till för ett företag som söker investmentföretagsstatus, även om viss omfördelning av portföljen i vissa situationer är nödvändig samt en naturlig del av verksamheten.

Sist är beståndsdelen ”värdepapper eller liknande tillgångar”. Enligt förarbeten ska man av sammanhanget kunna utläsa vilka typer värdepapper som omfattas. Andelsrätter som exempelvis aktier, obligationer samt andra löpande skuldebrev har angivits som att de torde omfattas av begreppet. Vidare har det framkommit att värdepapper ofta är bärare av rättigheter samt det kan det handla om fysiska såsom icke fysiska dokument. Rättspraxis har kommit att tydliggöra exempel på vad som omfattas samt inte omfattas av värdepapper eller liknande tillgångar. Exempelvis har inte lånefordringar på intresse- och dotterföretag kunnat anses utgöra värdepapper eller liknande tillgångar, med hänsyn till syftet med beskattningsreglerna för investmentföretag. HFD skrev därefter i mer generella termer att ”[...] vad som skatterättsligt utgör ett värdepapper inte ges något entydigt svar utan den närmare innebörden av begreppet i ett visst lagrum får bedömas mot bakgrund av det sammanhang i vilket det används”.¹⁰³ Detta är enligt mig intressant då det är precis i linje med vad som i doktrin och förarbeten framgått, och vad som angavs precis här innan, det vill säga att ”värdepapper eller liknande tillgångar” är kontextbetingat. Det är sammanhanget och det bakomliggande syftet med bestämmelserna gällande investmentföretag som behöver tas i beaktning. Om lånefordringar på intresse- och dotterföretag skulle betraktas som värdepapper eller liknande tillgångar, skulle neutraliteten mellan direkt och indirekt ägande vara satt i obalans. Och neutralitet mellan direkt och indirekt ägande var del av syftet med de särskilda skattereglerna för investmentföretag. Därav, vid en bedömning av om specifik situation omfattar ”värdepapper eller liknande tillgångar”, för

---

¹⁰³ RÅ 2008 ref. 14. s.6 Se även SRN 96-08/D s. 1.

investmentföretagsstatus, behöver hänsyn tas till syftet med och den kontext som bestämmelserna omfattande investmentföretag har framkommit genom.

Ett exempel där värdepapper eller liknande tillgångar ansetts föreligga, är lånefordringar i form av konvertibler i svenska kronor utställda av intresse- och dotterföretag. Hur kommer detta sig? Jo, konvertibler i svenska kronor omfattas av definitionen av delägarrätter i 48:2 andra stycket IL. Delägarrätter utgör i sin tur underlag för schablonintäkten som av ett investmentföretag tas upp, i enlighet med 39:14 IL. Därutöver hade reglerna för skattefrihet på kapitalvinster på aktier och andra värdepapper till syfte, vilket angavs här ovan, att ett investmentföretag skulle kunna göra omplaceringar utan att beskattning uppkommer. Eftersom dessa regler även tog sikte på konvertibla skuldebrev i svenska kronor, kunde sådana konvertibler betraktas som värdepapper eller liknande tillgångar. Det är här noterbart att det återigen var med beaktande av sammanhanget och det bakomliggande syftet med reglerna som denna bedömning gjordes, vilket understryker just att det är med hänsynstagande till kontext, premiss och syfte som en bedömning görs. Detta har även visat sig gälla i efterföljande rättspraxis.

Vidare har det i ett annat rättsfall, vilket sedan har fått stöd i annan rättspraxis, framgått att det krävs att det genom bolagets försorg *dokumenterats och konkretiserats* gentemot den berättigade, genom en utfärdad handling eller på något annat sätt, för att fordran ska kunna betraktas som värdepapper eller liknande tillgång. Just kravet om att det ska vara klart och tydligt, dokumenterat och konkretiserat, är ett enligt mig genomgående tema för alla tre rekvisit för investmentföretagsstatus.¹⁰⁴ Detta har enligt mig att göra med den förutsägbarhet och tröghet som lagstiftaren velat uppnå med investmentföretagsreglerna. Kortsiktiga oscillationer i aktiemarknad, konjunkturskiftningar och dylika

---

¹⁰⁴ I ett av rättsfallen, men vilket omfattar rekvisit nummer två, framgick att ” [...] det angeläget att gränsdragningen [för om ett företag är ett investmentbolag eller ej] så långt det är möjligt, grundas på enkla och lättillämpade kriterier som tillgodoser kravet på förutsebarhet vid taxeringen. Som en övergripande princip bör gälla att ett företag behandlas som investmentföretag endast om det är klart dokumenterat att förutsättningarna för detta är uppfyllda”. (RÅ 1991 ref. 88 s. 4). I ett annat rättsfall fann HFD att det inte var *klart dokumenterat* (min kursivering) att det vederbörande bolaget, för närvarande, uppfyllde rekvisiten för att från ett skatteperspektiv behandlas som ett investmentföretag. (RÅ 2002 not 27).

händelser, ska, enligt rättspraxis och förarbeten, inte tillåtas ha någon inverkan på bedömningen av investmentföretagsstatus. Men likaså ska det inte finnas några tveksamheter avseende huruvida ett företag uppfyller rekvisiten för investmentföretagsstatus eller inte. Därav torde tröskeln för att betraktas som ett investmentföretag vara relativt hög. Om det inte framgår, tydligt, att ett företag uppfyller de tre rekvisiten, och om detta inte heller är klart dokumenterat att så skulle vara fallet, då är det inte heller sannolikt att företaget skulle kunna anses uppfylla ett eller flera av rekvisiten för investmentföretagsstatus.

4.2 Rekvisit 2: vars uppgift väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning

Rekvisit nummer två kan, enligt mig, delas in i tre beståndsdelar: (1) välfördelat värdepappersinnehav; (2) riskfördelning; och (3) väsentlighetsrekvisitet, vilket kan sägas samverka med det första respektive andra rekvisitet. Likt ovan behöver en *samlad* bedömning av rekvisitet och dess beståndsdelar göras, och inte bara med beaktande av dess olika delar utan hänsyn tagen till hur de eventuellt samverkar eller påverkar varandra.

I relation till den första beståndsdelan framgick det redan i ett rättsfall från 1966 att om aktier i och fordran hos ett dotterbolag utgör en övervägande del av bolagets totala tillgångar så kan inte ett välfördelat värdepappersinnehav anses föreligga. Hur nu *övervägande del* skall tolkas och förstås är inte helt uppenbart. 50 procent? 66 procent? Mer eller mindre? I ett rättsfall från 1991 omfattande ett bolag som bestod dels av värdepappersförvaltning, dels rörelsedrivande dotterbolag, framgick att väsentlighetsrekvisitet förutsätter att värdet av aktierna i dotterbolaget inte överstiger värdet av börsportföljen.¹⁰⁵ Faktum är att det i detta rättsfall refererades till det förstnämnda rättsfallet, det från 1966, när det fastställdes att värdet av aktierna i dotterbolag inte får utgöra en för stor del i förhållande till börsportföljen. Mod denna bakgrund är det i min mening inte osannolikt att *övervägande del* kan

---

¹⁰⁵ RÅ 1991 ref. 88.

betraktas som 50 procent eller mer. Men – och det här tror jag är essentiellt – det är av betydande vikt att ta hänsyn till hur värdepappersportföljen är fördelad, bortsett från värdet av aktierna i dotterbolag. Att värdet av aktierna i ett dotterbolag utgör 50 procent, eller mindre, av det totala värdet av tillgångarna, skulle ge skäl för att ett välfördelat värdepappersinnehav föreligger, är sannolikt en för naiv analys. Beaktning behöver tas till fördelningen i värdepappersportföljen i ett sådant scenario. Vad som dock torde gälla är att om värdet på aktierna i *ett* dotterbolag utgör 50 procent eller mer av det totala värdet på tillgångarna, kommer sannolikt inte rekvisitet om välfördelat värdepappersinnehav och/eller väsentlighetsrekvisitet vara uppfyllt - oavsett hur värdepappersportföljen är fördelad. Sammanfattat kan värdet på aktierna i och fordran hos dotterbolaget i sig sannolikt inte leda till uppfyllelse av välfördelnings- och väsentlighetsrekvisitet, men det kan däremot leda till att rekvisiten inte är uppfyllda. Men, och som vi ska se lite längre ned, ett innehav av *flera* dotterbolag som är verksamma i *skilda* branscher kan leda till en annan slutsats från ett riskfördelnings-hänseende, vilket i sin tur kan utgöra skäl för att det andra rekvisitet ska betraktas som uppfyllt.

Vad gäller välfördelningrekvisitet mer specifikt relaterat till ett företags aktier i en börsportfölj, framgick det exempelvis i ett förhandsbesked från 1997 att 65-70 procent av det totala värdepappersinnehavet fördelat på aktier i tre bolag inte vara att betrakta som välfördelat. I ett rättsfall från 2001 hade ett bolag en målsättning om att vid årets utgång ha en portfölj på 25-30 bolag med anskaffningsvärden uppgående till 10-40 miljoner kronor per investering. Två portföljinnehav utgjorde vid början av året 46 procent av det totala värdet på innehaven – men förväntades minska markant under året till följd av nya investeringar med nytt kapital. HFD kom i detta rättsfall fram till att värdepappersinnehaven någon gång under året (eller i vart fall vid utgång av året) skulle anses vara så välfördelat som anges i 39:15 IL. Här anser jag att det först är viktigt att notera att HFD, trots att två portföljinnehav utgjorde en substantiell andel av värdet på de totala tillgångarna, kunde ha översyn med avseende på *nuvarande* förhållande och i stället beakta och luta sig mot att *framtida* förhållande (om än inom en förhållandevis snar framtid) skulle se avsevärt annorlunda ut. HFD kan med det sagt, enligt min uppfattning, i fall där det klart och tydligt framgår att ett rekvisit med allra största sannolikhet inom en relativt snar

tidsperiod kommer vara uppfyllt, bortse från ett föreliggande sakläge och i stället fästa avseende vid det sakläge som inom kort, sannolikt, i stället kommer råda.

Med avseende på ovan anförda är det enligt mig tänkbart att föreliggande omständigheter i rättsfallet, såsom att antal portföljinnehav i princip skulle tvåfaldigas (från 14 till 25-30) och att förhållandet mellan minsta och högsta investering, i termer av anskaffningsvärde, i normalfallet skulle uppgå till 10-40 miljoner kronor (det vill säga, en faktor om 4x), hade en inverkan på HFD:s bedömning. Om det sistnämnda spannet hade varit vidare, tror jag att HFD inte lika lätt hade kunnat komma fram till att välfördelningsrekvisitet skulle anses vara uppfyllt, inte minst med beaktande av det förhandsbesked som inledningsvis nämndes i stycket ovan. Var den faktiska ”gränsen” går någonstans kvarstår dock oklart, enligt mig, även om en indikation erhålls av det precis ovan angivna samt av det som här nedan anges.¹⁰⁶

I ett av rättsfallen anfördes att sex noterade aktier i företag, vilka svarade vardera för 5-10 procent och för sammanlagt 47 procent av portföljens värde, var fördelat så att den gav riskspridning.¹⁰⁷ Det indikerar implicit, enligt mig, att aktier i 10-20 bolag, fördelat på 5-10 procent i anskaffningsvärde per investering, eventuellt även kan betraktas som ett välfördelat värdepappersinnehav. Denna tes stöds även av ett annat rättsfall, från 1995, där börsportföljen skulle utgöra åtta till tolv innehav i olika branscher (vilket motsvarar en fördelning om cirka 8,3-12,5 procent per bolag), vilket ansågs uppfylla välfördelningsrekvisitet.¹⁰⁸ Det är därtill tycker jag intressant att fundera på vilken inverkan förändringar i marknadsvärden på börsaktier eventuellt har på bedömningen av om välfördelningsrekvisitet är uppfyllt eller inte. Det är en sak att anskaffningsvärdet per investering uppgår till ett visst belopp och har ett visst min-max-intervall; det är en annan sak om *marknadsvärdet*

---

¹⁰⁶ Det är svårt att säga då det i praxis och förarbeten inte framgått tydligt. Vad vi vet från rättspraxis är att: aktier i tre bolag som uppgår till 65-70 procent av det totala portföljvärdet inte har accepterats, men att aktier i 25-30 bolag (någorlunda jämnt fördelade) och även, som åskådliggörs längre ned i arbetet, aktier i sex bolag (fördelat vardera på 5-10 procent och som motsvarar cirka 50 procent av portföljvärdet) eller aktier i åtta till tolv bolag, är en innehavskoncentration och fördelning som accepterats.

¹⁰⁷ Se RÅ 1991 ref. 88.

¹⁰⁸ Se RÅ 1995 not 406.

för varje enskild investering uppgår till ett värde skilt från dess *anskaffningsvärde*. Min förmodan är, med bakgrund av det ovan anförda samt rättspraxis och förarbeten som tidigare i arbetet redogjorts för, att en bedömning om välfördelningsrekvisitets uppfyllande behöver ta i beaktande marknadsvärdet på börsaktierna, deras respektive andel av värdet på den totala portföljen, samt antalet börsaktierna i portföljen.

Vidare, gällande välfördelningsrekvisitet, har det här från rättspraxis framgått att indirekt ägande av aktier inte kan föranleda att portföljen är välfördelad på det sätt som är avsett. Skattereglerna för mellanhänder syftar till att skapa neutralitet mellan direkt och indirekt ägande, och dessa regler, vilket HFD även anført, får anses bygga på det är mellanhanden som *innehar* värdepapperna och som i sin tur erbjuder andelsägarna *riskfördelning*. Indirekt ägande av en välfördelad aktieportfölj – genom innehav av andelar i en i det här fallet investeringsfond – kan således inte uppfylla kravet på välfördelat innehav. Dock torde även aktier i ett annat investmentföretag, eller ett företag som innehåller en välfördelad aktieportfölj, följa samma slutsats.

Den andra beståndsdel av rekvisit nummer två är som tidigare nämnt riskfördelning. Och som har kunnat utläsas av det ovan redogjorda, förekommer denna beståndsdel ofta tillsammans med den förstnämnda beståndsdel samt det så kallade väsentlighetsrekvisitet. Två vägledande rättsfall gällande riskfördelning och välfördelat värdepappersinnehav är de från 1991 respektive 1995.¹⁰⁹ Det förstnämnda rättsfallet omfattade som tidigare nämnt ett förvaltande bolag där förvaltning avsåg en börsportfölj (vilken jag diskuterade ovan och som var fördelad så att den gav riskspridning) samt rörelsedrivande dotterbolag. Vad som enligt mig var intressant med avseende på detta rättsfall var bland annat att dotterbolagen betraktas som ett (1) företag då de var verksamma inom samma bransch och således inte kunde sägas erbjuda någon riskspridning. Det framgick dock att ett innehav av aktier i dotterbolag som driver näringsverksamhet bör kunna betraktas som

---

¹⁰⁹ Se RÅ 1991 ref. 88 och RÅ 1995 not 406.

egendom som kan erbjuda riskfördelning, men under förutsättning att dotterbolagens verksamhet omfattar klart skilda områden. Detta synliggörs inte minst i det andra rättsfallet, vilket berörs lite längre ned.

Därutöver framgick även, vilket poängterades tidigare, att värdet på aktierna i dotterbolagen/dotterbolaget inte får överstiga värdet av börsportföljen om de/det *inte* erbjuder riskspridning. Om så skulle vara fallet, uppfyller inte företaget väsentlighetsrekvisitet. En enligt mig intressant anföring relaterat till det precis nämnda var att bedömningen av förhållandet av värdena mellan börs- och dotterbolagsaktierna skulle ske *över en längre tidsperiod*. Detta för att bedömningen av investmentföretagsstatus inte ska vara öppen för och påverkas av en ändring år från år till följd av tillfälligheter såsom omotiverade kursrörelser eller omplaceringar i börs- eller dotterbolagsportföljen. Detta, det vill säga att förhållanden skall ses över tid, har återigen igen att göra med att klassificeringen av ett företag som ett investmentföretag borde kännetecknas av en viss tröghet. Detta leder i sin tur, enligt mig, till en mer rättssäker tillämpning av reglerna för investmentföretag, vilken är i linje med syftet för de särskilda reglernas införande, och skapar även en förutsägbarhet som torde vara åtråvärd. HFD förklarade enligt mig på ett bra sätt, vilket även förtydligade hur väsentlighetsrekvisitet skall tolkas, att ” [...] visar det sig vid en jämförelse i enlighet med det sagda att den egendom som erbjuder riskfördelning är klart dominerande bör väsentlighetsrekvisitet normalt anses uppfyllt. Bedömningen bör göra i ett sådant tidsperspektiv att tillfälliga förändringar i förändringar av olika slags tillgångar inte får avgörande betydelse.”¹¹⁰

I rättsfallet från 1991 kunde inte Aktiebolaget Geveko betraktas som ett investmentföretag då värdet av aktier i dotterbolag de senaste åren hade ökat, medan börsportföljen hade fått en relativt sett minskad betydelse (från 78 procent till 47 procent av det totala värdet på tillgångarna). Därtill hade dotterbolagen, precis som ovan nämnt, inte en sådan inriktning som i sammanhanget erbjöd

---

¹¹⁰ RÅ 1991 ref. 88 s. 4.

ytterligare riskspridning. Detta tyder enligt mig på att bedömningen av om ett företag uppfyller riskfördelningsrekvisitet måste ställas mot sitt sammanhang och där en fördelningssiffra inte kan utläsas som en isolerad, absolut siffra vid dess tolkning.

I det andra rättsfallet, det från 1995, framgick bland annat att tre dotterbolag, verksamma i skilda branscher, kan erbjuda riskfördelning. Men, om börsportföljen (bestående av åtta till tolv aktier i olika branscher) utgjorde 30 procent av det totala värdet på tillgångarna, skulle två av dotterbolagen utgöra mer än 50 procent av värdet av hela värdepappersinnehavet, vilket skulle leda till att välfördelningsrekvisitet inte var att betrakta som uppfyllt. Däremot kunde det, visade det sig, anses vara uppfyllt om börsportföljen uppgår till 45 procent. Noterbart är här enligt mig att till följd av dotterbolagen faktiskt kunde erbjuda riskfördelning kunde väsentlighetsrekvisitet anses vara uppfyllt och således blev det en fråga om välfördelning. Detta till skillnad mot tidigare angivna fall, där dotterbolagen inte kunde anses bidra till någon ytterligare riskspridning till följd av de var verksamma i samma bransch. Att tre dotterbolag således utgör 55 procent av det totala värdet på tillgångarna är således accepterbart från ett välfördelningsperspektiv och kan leda till bedömningen att rekvisit nummer två är att betrakta som uppfyllt, förutsatt att dotterbolagen bidrar med riskspridning och därigenom uppfyller väsentlighetsrekvisitet.

Tre sista enligt mig anmärkningsvärda belysningar i rättspraxis är (1) korsägande, (2) vilken egendom som utgör sådan som erbjuda riskfördelning och (3) hur likvida medel skall betraktas. Det framgick exempelvis i ett rättsfall från 1980 att någon riskfördelning inte kan anses föreligga när ett ömsesidigt ägarförhållande (det vill säga, ett korsägande) finns mellan ett ägande företag och de företag som det äger aktier eller andelar i. Min tolkning av varför så är fallet är att när ett sådant förhållande uppstår, skapas ett beroende av varandras utveckling vilket i sin tur medför att en gemensam riskfaktor uppstår och där en adekvat riskfördelning inte är nåbar. Vidare, och som tidigare redogjorts för, anses lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte vara värdepapper eller liknande tillgångar som är förenliga

för investmentföretagsreglerna. Så är däremot fallet beträffande konvertibler i svenska kronor (det vill säga, fordringar till vilka det finns en rätt för innehaven att senare konvertera fordringen till aktier). Konvertibler utgivna av intresse- och dotterföretag har således ansetts utgöra sådan egendom som kan erbjuda riskfördelning. Detta är enligt mig rätt intressant då det *de facto* är frågan om ett tillskapat fordringsförhållande där konverteringsrätten vidhängande konvertiblerna inte representerar något värde för moderbolaget, förutsatt att de är utgivna av ett helägt dotterbolag. Det indikerar enligt mig att större vikt läggs vid vilka delägarätter som investmentföretagsreglerna omfattar (i detta fall i 48:2 IL) än den reella riskspridning ett typ av värdepapper eventuellt erbjuder. Till sista finns det från rättspraxis indikationer på att en för stor andel likvider som ännu inte är investerade kan påverka bedömningen av om riskfördelningsrekvisitets uppfyllnad. I det sistnämnda rättsfallet i avsnitt 3.2.3 uppgick ej ännu investerat kapital till cirka 500 miljoner kronor. Detta ansågs då vara av en sådan storlek som inte kunde anses uppfylla det andra rekviset för investmentföretagsstatus. Jag tycker här att det är noterbart att man tog fasta vid den absoluta siffran än att ställa sig frågan hur stor andel icke-investerat kapital utgjorde av den totala portföljen. Det kan givetvis ha varit så att HFD tvingades till detta, då det i rättsfallet framgick att någon sådan siffra inte hade dokumenterats. Samtidigt indikerar det enligt mig att den absoluta siffran, om inget annat, *kan* ha betydelse för bedömningen om investmentföretagsstatus. Återigen dock visar detta på kravet som ställs på att det måste vara klart dokumenterat för att ett företag ska anses uppfylla rekvisiten för investmentföretagsstatus.

4.3 Rekvisit 3: som ett stort antal fysiska personer äger andelar i

Sist är rekviset om ett stort antal fysiska personer. Till skillnad från tidigare två rekvisit består inte detta rekvisit, enligt mig, av flera lika tydliga beståndsdelar. Det finns ändock en del intressanta aspekter som framgått i rättspraxis och förarbeten. Rekviset ställer exempelvis till synes inget krav på att juridiska personer inte får vara andelsägare i det vederbörande företaget, något som även kommenterats i förarbeten och rättspraxis. Rekviset utesluter alltså inte juridiska personer i

ägarkretsen och det finns inte heller något stipulerat kring den storleksmässiga relationen mellan andelsägarna. Detta torde innebära att antalet juridiska personer i ägarkretsen, men även dess relativa andel av totala antal ägare, inte kommer ha någon signifikant inverkan på bedömningen av huruvida ett företag uppfyller det tredje rekvisitet. Detta illustreras enligt mig exempelvis genom, och som redogjordes för i avsnitt 3.2.4, det rättsfall där antal aktieägare i Aktiebolaget Geveko uppgick till cirka 1 500; cirka hälften av aktiekapitalet innehades av tre stiftelser och Skanska AB; och stiftelserna utgjorde cirka hälften av det totala antal rösterna. Bolaget ansågs av både RSV och HFD uppfylla rekvisitet för ägarspridning.

Det har därtill i förarbeten framgått, och så som jag tolkar det, att börsnoterade företag sannolikt ofta uppfyller rekvisitet om ”ett stort antal fysiska personer”, då det finns ett minimikrav på antal delägare vid börsnotering samt att möjligheten för väsentligt många fler aktieägare öppnar upp sig för ett börsnoterat företag då aktieslaget blir mer likvid och dess omsättningen ofta ökar i och med dess flotation på en börslista. Men – och detta är viktigt att understryka enligt mig – det föreligger ingen direkt koppling mellan det tredje rekvisitet och att aktierna i företaget i fråga är noterade eller, om aktierna är onoterade, kraven för en notering är uppfyllda. En notering vid en marknadsplats utgör alltså inte skäl *per se* för att rekvisitet om ”ett stort antal fysiska personer” ska betraktas som uppfyllt. En bedömning skall göras i varje enskilt fall. Detta är i linje med min egen uppfattning, då en notering av ett aktieslag på en marknadsplats inte garanterar exempelvis att enbart fysiska personer kommer bli andelsägare och/eller att antal fysiska andelsägare i teorin kan reduceras även när det är börsnoterat. Bedömningen ska dock, precis för de övriga två rekvisitet, göra i ett sådant tidsperspektiv att tillfälliga förändringar i antalet inte får en avgörande betydelse. Återigen har detta enligt mig att göra med förutsebarhet, trögrörlighet och för att säkerställa att inte plötsliga och kortsiktiga svängningar i exempelvis aktiepriser, in- eller utflöde av kapital, eller omfördelningar i portföljen, ska ha någon inverkan på bedömningen av om ett företag uppfyller rekvisiten för investmentföretagsstatus eller inte.

En intressant fråga att ställa sig är hur många ett *stort* antal fysiska personer egentligen omfattar. I rättspraxis har det framgått att ägarspridningsrekvisitet inte kan anses uppfyllt när det i målet aktuella företag har ett 80-tal aktieägare. Det har däremot i rättspraxis framgått att 740 aktieägare, där en majoritet av dessa antagits vara fysiska personer, är tillräckligt många för att betrakta rekvisitet ”ett stort antal aktieägare” som uppfyllt. Noterbart i det sistnämnda fallet, vilket understryker det som tidigare här ovan angavs, var bland annat det faktum att en särskild grupp av varandra närstående fysiska personer efter nyemissionen kom att äga 30-35 procent av det totala antalet aktier, men vilket inte föranledde någon annan bedömning av rekvisitets uppfyllnad. Dessutom var det enligt mig anmärkningsvärt att av dessa 740 aktieägare var 130 befintliga aktieägare (vilka var, med några få undantag, fysiska personer) och 610 aktieägare som presumerades bli andelsägare i och med en stundande ’till allmänheten’ riktad nyemission av aktier, och där en övervägande del av dessa nya aktieägare förutsattes vara fysiska personer. Dels är det noterbart då det enligt mig indikerar att ett stort antal fysiska personer kan understiga 740, dels då det även visar på att en bedömning av ett företags eventuella uppfyllnad av rekvisitet kan ta i beaktande framtida sannolika händelser (i det här fallet: antal *nya* aktieägare och fördelning fysiska/juridiska personer i den riktade nyemission). Då antal fysiska delägare redan uppgick till närmare 130, kan det även vara så, tror jag, att HFD i sin bedömning ansåg att antalet fysiska personer redan var relativt stort och att i ett scenario där juridiska personer skulle utgöra x procent av antal nya delägare, kommer det totala antalet fysiska personer mycket sannolikt ändå vara så pass stort för att kunna betrakta det tredje rekvisitet för investmentföretagsstatus som uppfyllt.

5 Sammanfattning och slutsatser

Detta avsnitt inleds med en sammanfattning av och dragna slutsatser från det material och med bakgrund av den analys som i tidigare avsnitt presenterats, gällande respektive rekvisit. Sist nämns några gemensamma nämnare för alla tre rekvisit.

Respektive rekvisit för investmentföretagsstatus kan sägas bestå av en eller flera beståndsdelar. Beståndsdelarna kan dels bedömas och tolkas isolerat *från*, men behöver även ses i ljuset *av*, varandra. Beståndsdelarna är helt enkelt, i olika utsträckning, interrelaterade, vilket behöver tas i beaktning när en bedömning görs av om ett företag uppfyller ett eller flera av rekvisiten för investmentföretagsstatus.

Det första rekvisitet kan sägas bestå av tre beståndsdelar: (1) uteslutande eller så gott som uteslutande; (2) förvaltar värdepapper; och (3) värdepapper eller liknande tillgångar. Två faktorer som i bedömningen av den första samt den andra beståndsdelan framkommit vara av signifikant betydelse är att syftet med ett investmentföretags verksamhet måste vara *förvaltning* och att det är förvaltande verksamheten som *de facto* bedrivs. Den tycks därtill ställas relativt höga krav på den förstnämnda beståndsdelan, då det i förarbeten framgått att med uteslutande eller så gott som uteslutande avses 90-95 procent upp till 100 procent. Om icke värdepappersförvaltning företas inom verksamheten tycks det ändå kunna motiveras om syftet med denna verksamhet är ett led i att bedriva investeringsverksamheten och om denna verksamhet inte är en skild verksamhet från värdepappersportföljen. Exempelvis bedrev Bure Equity AB aktiv handel av aktier i företagets likviditetsreserv motsvarande 20 procent av det totala investeringsbara kapitalet, vilket inte påverkade dess investmentföretagsstatus. 20 procent av det investeringsbara kapitalet är alltså en nivå som accepterats och likaså en omsättningshastighet (av ett företags likviditetsreserv) som uppgått till 0,79

under ett enskilt år. Viss omsättning av värdepapper är helt nödvändig och i linje med ett investmentföretags verksamhet. Det viktiga är dock att omsättning av värdepapper i portföljen inte uppgår till sådana nivåer att det *egentliga syftet* med verksamheten inte är förvaltning av värdepapper. Det är således sannolikt att det blir en fråga om relativ omsättning av värdepapper i portföljen med hänsyn tagen till den övriga investeringsverksamheten samt externa faktorer (såsom omallokeringar och börssvängningar), än dess absoluta nivå under ett eller några enskilda år. Vad gäller investeringshorisont har ett till tre år ansetts uppfylla beståndsdel nummer två, och således torde ett år sannolikt utgöra ett investeringshorisonts-minimum. Det har dock därutöver även framkommit att förvaltning även omfattar skattefri omplacering av värdepapper eller liknande egendom, i linje med förarbeten till de särskilda regler som gäller för investmentföretag.

Vad gäller beståndsdel nummer tre, torde andelsrätter som exempelvis aktier, obligationer samt andra löpande skuldebrev omfattas. Lånefordingar på intresse- och dotterföretag har dock inte ansetts utgöra värdepapper eller liknande tillgångar; medan lånefordringar i form av konvertibler i svenska kronor utställda av intresse- och dotterföretag har godtagits. Anledningen till denna bedömning är att den senare omfattas av definitionen av delägarätter i 48:2 andra stycket IL, vilket i sin tur är en del av det underlag som schablonintäkten baseras på i 39:14 IL. Skattereglerna om skattefrihet på kapitalvinster på aktier och andra delägarätter tog dessutom sikte på konvertibla skulder i svenska kronor. Vägledande är således sammanhanget och det bakomliggande syftet med reglerna.

Det andra rekvisitet består av tre beståndsdelar: (1) välfördelat värdepappersinnehav; (2) riskfördelning; och vad som kan kallas (3) väsentlighetsrekvisitet. Vad gäller den första beståndsdelen kan värdet på aktierna i och fordran hos *ett* dotterbolag sannolikt inte leda till uppfyllelse av välfördelnings- och väsentlighetsrekvisitet, men det kan däremot leda till att rekvisiten inte är uppfyllda om dotterbolaget utgör en övervägande del av bolagets totala tillgångar. Övervägande del skall sannolikt tolkas som 50 procent eller mer.

Flera dotterbolag kan dock, under förutsättning att de är verksamma inom klart skilda områden, erbjuda riskfördelning. *Flera* dotterbolag kan även betraktas som *ett* dotterbolag, från ett riskspridningshänseende, om de är verksamma inom samma bransch. I så fall kan de inte betraktas erbjuda ytterligare riskspridning. Om flera dotterbolag däremot bidrar med riskspridning (det vill säga att de är verksamma i klart skilda verksamhetsområden) kan de, från ett välfördelningsperspektiv, tillåtas att utgöra 55 procent, men inte 70 procent, av det totala värdet på tillgångarna.

Vad gäller ett företags aktier i en börsportfölj har det framgått att 65-70 procent av det totala värdepappersinnehavet fördelat på aktier i tre bolag inte är att betrakta som välfördelat, medan sex noterade aktier i företag, svarande vardera för 5-10 procent och för sammanlagt 47 procent av portföljens värde, har bedömts vara fördelat på sådant sätt att den ger riskspridning. Gällande det sistnämnda indikeras implicit att aktier i 10-20 bolag, fördelat på 5-10 procent i anskaffningsvärde per investering, eventuellt även kan betraktas som ett välfördelat värdepappersinnehav; en tes som stöds av annan rättspraxis där en börsportfölj bestående av åtta till tolv innehav i olika branscher (motsvarande en fördelning om cirka 8,3-12,5 procent per bolag) ansetts uppfylla välfördelningsrekvisitet. Därtill kan ett portföljinnehav som inom en snar framtid mycket sannolikt kommer bestå av aktier i 25-30 bolag (upp från 14 befintliga bolag), i olika branscher och med *anskaffningsvärden* i normalfallet på 10-40 miljoner kronor, anses vara så välfördelat som anges i 39:15 IL. Relationen 10-40 miljoner kronor (faktor om 4x) fördelat på 25-30 bolag har sannolikt varit av betydelse i denna bedömning; ett vidare spann innebär troligen att en omprövning fordras. Därutöver behöver sannolikt även aktierna ses i ljuset av deras *marknadsvärde* och inte exklusivt till sitt anskaffningsvärde. Mot bakgrund av det angivna tycks vederbörande även, generellt sett, i fall där det klart och tydligt (dokumenterat och konkretiserat) framgår att ett rekvisit med allra största sannolikhet inom en relativt snar tidsperiod kommer vara uppfyllt, kunna bortse från ett föreliggande sakläge, och i stället fästa vikt och fokus vid det sakläge som inom kort, sannolikt, i stället kommer råda.

Därutöver har det framgått att indirekt ägande av aktier inte kan föranleda att portföljen är välfördelad på det som är avsett med rekvisitet; konvertibler utgivna av intresse- och dotterföretag anses utgöra sådan egendom som kan erbjuda riskfördelning (vilket indikerar att större vikt läggs vid vilka delägarrätter som investmentföretagsreglerna omfattar än den reella riskspridning ett typ av värdepapper eventuellt erbjuder); samt att en för stor andel likvider (både i relativa och absoluta termer) som ännu inte är investerade kan påverka bedömningen av om riskfördelningsrekvisitet är uppfyllt eller inte uppfyllt.

Det sista rekvisitet, ”ett stort antal fysiska personer”, består inte av flera lika tydliga beståndsdelar, utan kan ses som en beståndsdel med flera intressanta tillhörande aspekter. Rekvisitet utesluter inte juridiska personer i ägarkretsen och det finns inte heller något stipulerat kring den storleksmässiga relationen mellan andelsägarna. Det är således probabelt att antalet juridiska personer i ägarkretsen, men även dess relativa andel av totala antal andelsägare, inte kommer ha någon signifikant inverkan på bedömningen av huruvida ett företag uppfyller det tredje rekvisitet. Vad gäller ”ett stort antal fysiska personer”, utgör en notering av ett företags aktier vid en marknadsplats inte skäl *per se* för att rekvisitet ska betraktas som uppfyllt. En bedömning skall göras i varje enskilt fall. Ägarspridningsrekvisitet kan inte anses uppfyllt när det i målet aktuella företag har cirka 80 aktieägare, men det kan däremot anses uppfyllt om antalet aktieägare, inom en snar framtid, presumeras uppgå till 740 och där en majoritet av dessa antas vara fysiska personer. Det sistnämnda är noterbart då det dels indikerar att ett stort antal fysiska personer kan understiga 740, dels då det även visar på att en bedömning av ett företags eventuella uppfyllnad av rekvisitet kan ta i beaktande framtida sannolika händelser (i det här fallet: antal *nya* aktieägare och fördelning fysiska/juridiska personer).

De tre rekvisiten har några gemensamma och återkommande drag, som till viss del samverkar med varandra och som är värdiga att belysa. Dessa är: (1) dokumentation och konkretisering, (2) förutsebarhet, (3) tröghet, (4) beaktande av sakförhållande *över tid*, (5) syftet och sammanhanget och (6) beaktandet av sannolika framtida sakförhållanden. Om det inte framgår, tydligt, att ett företag uppfyller de tre

rekvisiten, och om detta inte heller är klart dokumenterat och konkretiserat att så skulle vara fallet, då är det inte heller sannolikt att företaget skulle kunna anses uppfylla ett eller flera av rekvisiten för investmentföretagsstatus. Nära relaterat till den första gemensamma nämnaren är förutsebarhet och tröghet. Det har i rättspraxis framgått att det är angeläget att gränsdragningen – investmentföretag eller ej investmentföretag – är enkel och grundas i lättillämpade kriterier som tillgodoser förutsebarhet vid taxeringen. Bedömningen av om rekvisiten för investmentföretagsstatus är uppfyllda ska, om det inte motiveras av att verksamheten i företag har ändrat karaktär, inte vara öppen för en ändring år från år till följd av tillfälligheter (som till exempel omotiverade kursrörelser på aktiemarknaden eller enskilda värdepapper, omplaceringar i börsportfölj, konjunkturbetonade skiftningar, eller andra rent kortsiktiga fluktuationer), utan ska i stället karaktäriseras av viss tröghet.

Detta leder vidare in på betydelsen av att beakta sakförhållanden över tid; att se sakförhållandes historiska utveckling. I rättspraxis har det framgått att en bedömning av ett förhållande måste appliceras över en längre tidsperiod. Bedömningen kan alltså inte ske utifrån en ögonblicksbild, utan behöver ta i beaktande hur saken har sett ut över tid. Annars skulle återigen så kallade tillfälligheter kunna ha en otillbörlig inverkan på bedömningen. Sist har vi 'syfte och sammanhanget' och beaktandet av sannolika framtida sakförhållanden. Gällande det förstnämnda, vid en bedömning av om rekvisiten är att betrakta som uppfyllda eller inte uppfyllda, behöver det bakomliggande syftet med de särskilda reglerna, inklusive dess rekvisit, för investmentföretag tas i beaktande (såsom neutralitet mellan direkt och indirekt ägande och att det ska handla om en förvaltande verksamhet), men behöver även ställas mot den bakgrund och betraktas utifrån det sammanhang som reglerna används och tillämpas. Hänsynstagande behöver alltså tas till kontext och syfte när en bedömning görs, vilket även framkommit i rättspraxis. Och gällande det senare, i fall där det klart och tydligt (dokumenterat och konkretiserat) framgått att ett rekvisit med allra största sannolikhet inom en relativt snar tidsperiod kommer vara uppfyllt, har det blivit tydligt att ett föreliggande sakläge är av mindre signifikants, och att större vikt i stället kan läggas vid det sakläge som inom kort, sannolikt, i stället kommer råda.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Bet. 1960:BevU 79, *Bevillningsutskottets betänkande*

Bet. 1989/90:SkU30, *Reformerad inkomst- och företagsbeskattning*

Prop. 1960:162, *Kungl. Maj:ts proposition nr 162 år 1960*

Prop. 1989/90:110, *om reformerad inkomst- och företagsbeskattning*

Prop. 1999/2000:2 del 1, *Inkomstskattelagen*

Prop. 1999/2000:2 del 2, *Inkomstskattelagen*

Prop. 2001/02:1, *Budgetproposition för 2002*

Prop. 2002/03:96, *Skattefri kapitalvinst och utdelning på näringsbetingade andelar*

SOU 1986:37, *Reavinst – Aktier – Obligationer*

SOU 1988:38, *Ägande och inflytande i svenskt näringsliv*

Litteratur

Borg, Ebba. Inkomstskattelag (1999:1229) 39 kap. 15 §. Avsnitt 2.2 *Uteslutande eller så gott som uteslutande bestå i värdepappersförvaltning*. (Lexino JUNO, 2014-07-21)

Bernitz, Ulf, Carlsson, Mia, Heuman, Lars Leijonhufvud, Madeleine, Magnusson Sjöberg, Cecilia, Peter, Seipel, Warnling Conradson, Wiweka och Vogel, Hans-Heinrich. *Finna rätt: Juristens källmaterial och arbetsmetoder*. 15 uppl. (Nordstedts juridik, 2020).

Ersson, Stefan. Förhandsbesked direkt skatt januari – juni 1997. *Skattenytt*. (1997) s. 705-731

Jansson, Sune. Investmentföretag och handel med värdepapper. *Svensk Skattetidning*. (2000), s. 784 – 791

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter, Silfverberg, Christer och Simon-Almendal, Teresa. *Inkomstskatt: En Lärobok i skatterätt. Del 2*. 18 uppl. (Lund: Studentlitteratur AB, 2019)

Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red). *Juridisk metodlära*. 2 uppl. (Lund: Studentlitteratur AB, 2018)

Peczenik, Alexander. Rättsordningens struktur. *Svensk Jurist Tidning* (1974). s. 369-379

Rabe, Gunnar. Rättsfall: Underlag för egenavgifter för utlandsbosatt. *Skattenytt* (1991) s. 797-804

Internetkällor

Adolfsson, Simon. 'Så fungerar ett investmentbolag'. *Aktiespararna*. (10 jan 2019) <https://www.aktiespararna.se/nyheter/sa-fungerar-ett-investmentbolag> [Hämtad 2022-04-15]

Afv Finwire. 'Investmentbolag under press på börsen.' *Affärsvärlden*. (16 aug 2021) <https://www.affarsvarlden.se/artikel/investmentbolag-under-press-pa-borsen> [Hämtad 2022-04-15]

Avanza Bank Holding AB. *Aktielistan*. u.å. <https://www.avanza.se/aktier/lista.html/jxGl2hfp> [Hämtad 2021-04-02].

Bure Equity. *Årsredovisning 2002*. <https://storage.mfn.se/proxy/arsredovisning-2002.pdf?url=https%3A%2F%2Fmb.cision.com%2FMain%2F632%2F9840075%2F425705.pdf&> [Hämtad 2022-04-23]

Ibindex. Investmentbolagsindex. *Index*. (2022) <https://ibindex.se/ibi/#/index>
[Hämtad 2022-04-15]

Investment AB Öresund, Cision. *Öresund och Custos fusionera*. (26 april 2004).
<https://news.cision.com/se/investment-ab-oresund/r/oresund-och-custos-fusioneras,c9176073> [Hämtad 2022-04-26]

Investmentbolag. Den Ultimata Guiden För Investmentbolag. *Investmentbolag: en del av Aktieskolan*. (2022) <https://investmentbolag.net/> [Hämtad 2022-04-15]

SCB. *Aktieägarstatistik*. Sveriges Officiella Statistik - Statistiska meddelanden (2019)
https://www.scb.se/contentassets/7a9511cd5cba416c907a7dcf30a7a8a8/fm0201_2019h01_sm_fm20sm1902.pdf [Hämtad 2022-04-23]

Rättsfallsförteckning

Rättsfall från Regeringsrätten/Högsta förvaltningsdomstolen

Referat

RÅ 1978 ref. 1:61
RÅ 1991 ref. 88
RÅ 2001 ref. 49
RÅ 2002 ref. 52
RÅ 2002 ref. 105
RÅ 2002 ref. 106
RÅ 2004 ref. 142
RÅ 2007 ref. 85
RÅ 2008 ref. 14
RÅ 2009 ref. 78
HFD 2010-12-21 Mål nr 2041-10
HFD 2011 ref 82

Notiser

RÅ 1966 Fi 192
RÅ 1969 Fi 1484
RÅ 1970 not. 1959
RÅ 1980 not. 152
RÅ 1995 not 406
RÅ 1999 not. 34
RÅ 2002 not. 27
RÅ 2005 not. 166

Skatterättsnämnden

SRN förhandsbesked meddelat 1997-03-24
SRN förhandsbesked meddelat 2006-03-16
SRN (96-08/D) förhandsbesked meddelat 2009-01-26